

Tabor

1945 SLOVENSKI HOLOKAVST 1995

1995

EL FORTIN

11-12

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora SPB. — Mnenja Tabora SPB
predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo
lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene
Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.

Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación y armado:
MALIVILKO - Telefax: (54-1) 307-1044
Impresión: Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires, Argentina, Tel. 362-7215/1346

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, pošiljajte na naslov: Bogoslav
Sustersic, Gral. Vacca 988 (1686) Hurlingham,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Dopise, članke in ostalo pošto pošljite na naslov:
Ivan Korošec, A. Lanz (C. 24) 4391, 1884 Berazategui,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

**KO „TABOR“ PREBERETE,
POŠLJITE GA V DOMOVINO!**

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Nov. - Dic. 1995 • Buenos Aires • Nov. - Dec. 1995

1995

Jubilejno leto 1995 gre v zaton. Po vsem svetu. Tu z zmagoslavnimi čustvi svobode, tam s poklapanimi ušesi zgodovinskih goljufov.

Narodi zahodne Evrope so ga izpolnili z mogočnimi slavnostnimi proslavami zmage svobode in demokracije. Imeli so vse razloge za to.

Slovenija pri tem ni bila udeležena. Uradna Slovenija je samo zapravila nekaj milijonov denarja slovenskih davkoplačevalcev, da je na trg slovenske prestolnice uspela zbobnati čredo omejenežev, ki še niso premagali poneumljajočega rdečega bacila, da je lahko proslavila „Triumf“. — Česa? Skozi deroče reke poštene slovenske krvi, preko ruševin in besnečih zubljev prigarane slovenskega premoženja prigoljufane, goljufive NOB. Boljševiške revolucije! Ki so jo slovenski šolarji Marxa in Lenina, slovenski težaki perverznega Stalina lahko izpeljali samo za časa sovražne okupacije deviške slovenske grude. — Zato se je uradna slovenska proslava petdesetletnice „Triumfa“ sprevgla v klavarno blamažo na očeh svobodne Evrope.

Kljub nad petdesetletnem pranju možganov, navzlic poneumljanju vsaj dveh generacij pa se je oni pristni slovenski narod v tisočih in tisočih razpršil po mrkih gozdovih Kočevskega roga, po poljani pod nagrmadeno goro smetišča v Teharjah, ob stotinah po vsej slovenski zemlji razpršenih grobišč slovenskega holokavsta in se v presunjeni molitvi veličastno spominjal svojih resničnih herojev ter globoko v srcu prisegel zvestobo vrednotam, za katere so v oči pošastne zločinstvenosti komunistične revolucije nastali, se bojevali in umirali slovenski domobranci:

BOG - NAROD - DOMOVINA.

SLAVA GENERALU LEONU RUPNIKU

Na lepi, pietetni proslavi ob obletnici mučeniške smrti generala Leona Rupnika v Rožmanovem domu dne 10. septembra 1995 je eden najbolj poznanih in vsestransko delavnih častnikarjev med-revolucijskega ljubljanskega časopisa „Slovenski dom“ g. Slavko Skoberne spregovoril:

Danes smo se zbrali in s sveto mašo in z molitvijo počastili spomin prvega slovenskega prezidenta in dušo slovenske domobranske vojske, generala Leona Rupnika. Pred 49 leti — 4. septembra 1946 — je izročil Bogu svojo plemenito dušo. Dočakal je 66 let.

Leon Rupnik se je rodil v slovenski družini v Lokvah pri Gorici. Kot mladenič se je odločil za vojaški poklic in obiskoval šole v Gorici, Trstu, v Alojzijevišču na Koroškem, Zagrebu in Dunaju. V avstrijskih vojaških arhivih obstaja listina, priča, da je mladi avstrijski častnik Leon Rupnik s ponosom potrdil s svojim podpisom svoje slovensko poreklo. Tega ni zanimal v vseh 20 letih službe kot avstrijski častnik. Po razpadu Avstroogrske je vstopil v jugoslovansko vojsko. Bil je jugoslovansko usmerjen, po srcu pa zaveden Slovenec. Po smrti svoje prve žene Dunajčanke se je poročil z gospo Olgo Romanovo, rusko begunko iz odlične ruske družine. Bil je izredno izobražen in govoril nemško, rusko, srbsko ne da bi pozabil svoj narodni jezik slovenščino.

V jugoslovanski vojski je zaradi izredne vojaške sposobnosti kmalu dosegel stopnjo divizijskega generala. Kot poveljnik elitne divizije je leta 1937 odkril v Kragujevcu komunistično zaroto in s takratnim notranjim ministrom dr. A. Korošcem začel čiščenje komunističnih organizatorjev in njihovih somišljenikov po vsej državi. Starejši se še spominjajo, kako je takrat slovenski vladika dr. B. Jeglič na taboru v Celju napovedal satana, nekaj mesecev pozneje pa slovenski narodni voditelj dr. A. Korošec v svojem zadnjem govoru v Celju slovenskemu narodu Kerenskega.

General L. Rupnik v svojih spominih ne prikriva zgodovinske resnice, da jugoslovansko vojaško vodstvo l. 1941 ni imelo v načrtu braniti Slovenije in utrdbe proti Italiji in Karavankami. To ga je zelo bolelo in kakor sam pravi, spravljalo skoro v obup. Armijski general Dušan

Trifunović je že v noči 7. in 8. aprila brez vednosti generala Rupnika zapovedal umik vojske v Bosno.

General je doživel razpad Jugoslavije v Zagrebu. Ustaško vodstvo mu je ponudilo mesto v hrvaški domobranski vojski, kar je odklonil. Odločil se je obiskati celjskega tovarnarja Westna in ga prositi za službo. Skrb za družino je bila takrat za generala prva skrb. Westen mi je pred desetletji pred svojo smrtjo v Buenos Airesu zatrjeval, da je generala odklonil, ker je bil protinacistično usmerjen in da je v Ljubljani zapovedal častnikom iz utrjevanja, da takoj zapustijo hotel Miklič, katerega lastnik je bil nacist.

Nemški celjski vojaški poveljnik, bivši avstrijski oficir, ga je odvezal konfinacije in generalu dovolil, da je odpotoval v Ljubljano. Tu se je začela generalova kalvarija. General Janež in Hrast sta ga prosila, da kot najstarejši poklicni vojak prevzame skrb za ekonomske zadeve svojih tovarišev. Komunistična partija je takrat poslala vsem oficirjem in podčastnikom oklic za pristop k OF. Pravo načrtno izdajstvo, ki ga je kmalu dokazal polkovnik Avšič, ko se je pridružil partizanom. To je povzročilo, da so Italijani odpeljali veliko število častnikov in podčastnikov v taborišče Gonars. Tudi generala in sina Vuleta. Tu je general stradal in shujšal 22 kilogramov. Po prepiru med Graziolijem in Robottom je general posredoval pri oblasteh, da so se pridružili Vaškim stražam, drugi partizanom. Izdaja polkovnika Avšiča ga je zelo potrla. Politično vzdušje v Ljubljani se je negativno tako stopnjevalo, da so nekateri vplivni ljudje po odstopu dr. Adlešiča z županskega mesta prosili, da prevzame njegovo mesto general. Kot župan je nešteto krat posredoval pri Italijanih, da prenehajo s streljanjem talcev; zlasti po atentatu na bivšega bana dr. M. Natlačena. V času, ko nihče ni hotel sprejeti tega položaja, je general tvegall vse, svojo čast in ponos. Marsikatera podrobnost iz tistih časov je za vedno zapečatenata, stoteri pa vemo, da je general vsem rad pomagal in interveniral pri italijanskih oblasteh. Podobno se je zgodilo, ko so Nemci zasedli Ljubljano. Dr. Šmajd in njegovi prijatelji so kar tekmovali z obiski pri Rösenerju, da bi imenoval generala za prezidenta Ljubljanske pokrajine.

Spoštovani!

Dejstvo je in bo, da slovenski narod ne bi toliko trpel in krvavel, če ne bi bilo komunistične revolucije.

Časnikarji smo bili prisotni pri Rupnikovem prevzemu Pokrajinske uprave. General Rupnik ni dvomil v uničenje fašizma, nacizma in komunizma. Boj proti vsem je bil imperativen. Bil je boj za ohranitev in

obstoj slovenskega naroda. General Rupnik je reševal slovenska življenja; to mu je velevala njegova čista vest, njegova vojaška zavest. Nemci in general Rösener niso zaupali generalu, dolgo časa so ga ločevali od slovenskega domobranstva, zahtevali od domobrancev prisego in celo cenzurirali generalove govore na taborih in cenzurirali pisanje v reviji „Slovensko domobranstvo“. General nas je vedno branil in klical na odgovor nemškega cenzorja Kladnika, nacista, bivšega črkostavca v Ljudski tiskarni. V uredništvu revije smo imeli velike taževe s SS oficirjem Wolfom, ki je zahteval, da moramo po atentatu na Hitlerja pozdravljati z dvignjeno roko. Ko smo to odklonili, je general zagovarjal in pojasnjeval,

Božo Šurman bere oporoko generala Rupnika.

da smo vendar Slovenci. Ko je skupina domobrancev-propagandistov z dr. Blatnikom šla na potovanje v Potsdam, je general prepričal Rösenerja, da morava ostati pri reviji dr. Sranko Kociper in jaz. Prav nič mu ni ugajalo to potovanje.

General L. Rupnik je bil po srcu zaveden Slovenec. Na taboru v Polhovem Gradcu je tako govoril:

„Če hoče narod, posebno pa še mali slovenski narod prestati preizkušnjo, ni dovolj, da se bori samo z orožjem; storiti mora še mnogo

Časnikar Slavko Skoberne med govorom.

več. Prva stroga in brezpogojna zahteva usode je, da je narod složen. Rotim vse Slovence: Bodite edini! Pustite vse strankarske razprtije! Bodite čuvarji naše narodnosti! Zaupajte v neskončnega Boga in verujte z vso doživeto notranjostjo v Njega. Združite vse sile v slovenskem domobranstvu, ki čuva vaše domačije proti boljševiškememu navalu! Bodite zares samo Slovenci!"

Dragi!

Še danes po 49 letih ne vemo, kje počivajo kosti generalovega izmučenega telesa. Sadistični krvniki so po tiskovni družbi „Tanjug“ poročali samo o njegovi smrti, ne da bi navedli kraj in uro. Znale so nam različne verzije. Ne dvomimo, da danes še živi kateri iz sedmerice skojevcev, ki so izvršili usmrnitev. Časnikar Dušan Železnov je v ljubljanskem „Tovarišu“ sadistično opisal smrt generala L. Rupnika. Da se general ni zavedel trenutka smrti, ne drži. Neznani pooblaščenec Ozne je v spittalskem taborišču pred pričami potrdil, da je generakl pred salvo zaklical: „Živel slovenski narod.“ Sodba je bila izvršena na znanem strelišču pod Golovcem ob 16. uri in 15 minut.

Tako je umrl naš general, duša slovenskega domobranstva, Slovenec,

ki je v najtežjih časih slovenskega naroda izvrševal svojo narodno dolžnost, v časih, ko nihče ni hotel sprejeti njegovega položaja, je tvegala vse, svojo čast in končno tudi daroval svoje življenje za svobodo naroda.

General L. Rupnik ni poklical slovenskega domobranstva v življenje le zaradi zanikanja komunizma. Odločil se je za boj proti uničevalcem slovenskega naroda, ker je dobro poznal mednarodni boljševizem s ciljem svetovne revolucije. **Domobranci niso bili vojaško poraženi, bili so politično izdani.** Tragično in usodno je bilo, da je bil protikomunistični tabor na podlagi izmišljenih zvez in zagotovil prepričan, da bodo zavezniki pravilno razumeli politični razvoj v Jugoslaviji in v Sloveniji.

Angleška izdaja je generala zelo prizadela in potrla. Ko smo mu poročali, kako Angleži prevažajo iz Lienza preko Spittala ruske kozake, je zaslutil nevarnost zanj in družino in tudi našo skupino, ki se je z njim umaknila iz Ljubljane v Milstadt. V tistih usodnih dneh smo se uredniki „Slovenskega doma“ odločili, da se umaknemo v Lengholz blizu Steinfelda. M. Javornik in L. Klakočar, veščica angleščine, sta umik dobro izvedla. Vsi smo želeli, da se umakne z nami tudi general. Z ženko Anico sva prečkala jezero in obiskala družino ter izrekla našo željo. General je prošnjo tiho sprejel, zarosile so se mu oči ob pogledu na babuško in majhnega Nikca in mi je dejal: „Slavc, glejte. Sedaj, ko so mi iztrgali domobrance, bom ostal z družino.“ Bil je zelo navezan nanjo. Odšli smo na sprehod in se slikal. Zadnja slika z družino! Lengholz je postal naše zavetišče, dalj časa tudi Zini in Vuletu, do dneva, ko se je iz previdnosti umaknil v tirolske hribe.

Angleži so generala 23. julija internirali v Föderau pri Beljaku. Od tod so ga odpeljali v Videm in 17. avgusta izpustili na svobodo; niso pa dovolili, da ga spremlja dr. S. Kociper. General je obiskal taborišče Fermo, kjer so bili internirani predvsem Hrvati. Ti so ga lepo sprejeli, on pa si je zaželel slovenske družbe. Odločil se je obiskati slovensko taborišče v Serviglianu. Tu ga je prijateljsko sprejela skupina: duh, dvétnik Škulj, župnik Merkun in drugi. Na žalost je tu doživel veliko razočaranje. Nekateri, ki so v času revolucije uživali pomoč in se skrivali za njegovim hrbtom, so ga prisilili, da zapusti taborišče, da ne bi škodoval ljudem čiste preteklosti. General se je užaloščen vrnil v Fermo in dočakal izročitev Titu 3. januarja 1946.

Od dneva, ko so ga Angleži izpustili na svobodo — to je od 17. septembra do 14. oktobra —, ko so ga ponovno internirali, je general silno

duševno trpel; še bolj v ljubljanskih zaporih. Da so zločinci od generala zahtevali lažne izjave in ga mučili, mi je po 6-letnem zaporu opisala moja, danes že pokojna sestra Pepca, ko je prala v cukrarni generalove jetniške halje s krvavimi madeži.

Dragi!

49 let je 4. septembra letos minilo, ko je pod zločinskimi streli omahnil naš veliki slovenski general. 49 let je minilo, ko je izdihnil svojo plemenito dušo naš prvi slovenski domobranec. Umril je za idejo, za katero so umirali slovenski domobranci.

Zadnja leta se mnogo govori o spravi. Te ne bo dotelj, dokler današnji slovenski komunisti ne pristanejo na generalov prekop. Dobro vedo, kje počivajo njegovi ostanki. Dokler ne pristanejo, da jih pokopljemo v blagoslovljeno zemljo in ne pristanejo na prevoz škofa dr. Rožmana v Ljubljano, ne bo sprave.

Slava generalu Leonu Rupniku!

Ostal nam bo simbol zvestobe slovenskemu narodu!

P. B.

Triumf in tišina

Problematika letošnjega poletja v Sloveniji je bila dvosmerna: po eni so se gibala prizadevanja za proslavo 50-letnice „zmage nad fašizmom“, proslave, ki so ji dali nekam tendenčni naslov „Triumf“ (naslov spominja na znani nacistični film Leni Rifenstalove „Triumf des Willens“), po drugi strani pa prizadevanja za proslave 50-letnice masakra v Kočevskem rogu, Taharjah in drugod.

Kot vmesna postavka je prišla proslava 4. obletnice neodvisnosti slovenske države, katero lahko v najboljšem primeru označimo za nekam bizarno, saj se je uradna, se pravi državna proslava v Cankarjevem domu odigrala pred napol prazno dvorano, medtem, ko je istoimenska proslava, ki jo je priredila mestna občina ljubljanska na Kongresnem trgu, dala povod levičarskim tribunom da so Janeza Janšo zaradi njegovega govora ožigosali kot — neofašista.

Priprava za vse te proslave so potekale med živahno in tu in tam zelo razgreto debato, katera proslava je upravičena, kdo jo lahko prireja in v kakšni obliki naj bo prirejena.

Ena posledica te debate je bila v odločitvi naj bo odpovedana nameravana vojaška parada po ljubljanskih ulicah, čeprav so prireditelji sami takoj izključili tanke, ki bi uničili že itak razrahljane ljubljanske ulice. Druga posledica pa je trajnejšega značaja in bo močno vplivala ne le na proces takoimenovanega pomirjevanja Slovencev, se pravi — narodne sprave, temveč bo brez dvoma igrala določeno vlogo tudi na volitvah prihodnjega leta, od leta, od katerih si ena in druga stran veliko obeta.

Človeka, ki to opazuje „od zunaj“, tudi če je sicer fizično navzoč na slovenskih tleh, vse to nekako fascinira. Položaj se namreč upira logični, dokončni definiciji. Po eni strani se zdi, da je levica že nastopila neustavljiv pohod nazaj na oblast in nekateri njeni vidni predstavniki, še bolj pa neodgovorni pripadniki, odkrito napovedujejo maščevalne ukrepe proti desnici, ki je spričo nepričakovanega mednarodnega in specifično jugoslovanskega razvoja, prišla do sape in v polni meri izkoristila nastali položaj.

Njena najočitnejša manifestacija je bila spominska proslava v Rogu. Že samo okolje ji je dajalo svečan značaj: vsenaokrog so bili na drevju nabiti napisi: Tišina, smo na svetem kraju. Tudi zopni dež, — kot po čudežu je ponehal tik pred pričetkom spominske maše — ni mogel ustaviti reke ljudstva, ki se je v tisti strašljivi tišini sredi starodavnega pragozda, med z debelim mahom pokritimi skalami, pomikala proti provizoričnemu odru in oltarju.

Parelela Doberdob-Kočevski Rog, je v tistem okolje dobila tragičen prizvok tudi zaradi dejstva, da je doberdobski del odpel domobranski zbor, se pravi zbor fantov, katerih večina najbrž leži nekje v okolici tistega provizoričnega oltarja.

Ta „dvojnost“ sedanjega slovenskega trenutka pa je našla svoj odsev tudi v dveh knjigah, ki sta izšli v tem odboju in vsaka na svoj način opisujeta razvoj dogodkov, ki je slednjič pripeljal do pokola v Rogu in s tem do spominske maše 50 let potem, ko so v pragozdu utihnile partizanske brezostrelke.

Prva, z naslovom „Veliki voz“ Miloša Mikeln, je dobila nagrado „Kresnik“, kot najboljši slovenski roman, v drugi s kričečim naslovom „Kdor ni z nami je proti nam“ pa Bojan Godesa, sodelavec Instituta za novejšo zgodovino, razpravlja o vlogi slovenskega razumništva v letih revolucije 1941-1945.

Mikeln se poslužuje fiktivne celjske družine Vidovicev, s katero usodo opisuje dilemo slovenske družbe med revolucijo, Godesa pa z

mrzlimi dejstvi in dokumentarnim gradivom, ki mu je dostopno, analizira delo in miselnost slovenske inteligence v tistem usodnem času.

Kar je značilno za eno in drugo delo, pa je neka distančnost, lahko bi celo rekli neangažiranost v vprašanju osrednje katarze novejše slovenske zgodovine — pokola vrnjenih domobrancev.

Ta neangažiranost pa ni značilna samo za oba avtorja, Mikelna in Godesa, temveč velja prav za prav v veliki meri za večino današnjih slovenskih generacij. Tudi njim se zdi vse skupaj nekaj „naravnega“, o čemer se zdaj lahko veliko govori in piše, kar pa v resnici nima nekega globljega pomena, vsaj ne za te generacije in za ta čas.

Zlasti Godesa je v tem pogledu neusmiljen: tudi če dokumenti, ki jih navaja, kažejo pozitivno plat protirevolucije, se vselej z neprikritim zadoščanjem vrača na staro izhodiščno točko: kolaboracija je bila nedopustna, brez ozira na še tak teror komunističnih partizanov, zato je negativna, izdajalska in obsodbe vredna, pa četudi je ta obsodba zavita v mrzlo dokazljivost citiranih dokumentov.

Tudi Mikeln — ki skuša biti romanopisec, pa je tu in tam navaden kronist ali celo propagandist — se ne ustavlja pri osnovni dilemi celotnega razvoja — nečloveškosti slovenskih partizanov, odnosno njihovega najvišjega vodstva, ko mu je na milost in nemilost izročeni 12 tisoč ljudi in jih zbriše z obličja zemlje, kot zbriše človek prah s knjižne police in ga ni več.

Ne Godesa, ne Mikeln namreč ne postavljata osnovnega vprašanja: kdaj, kako in zakaj se je v slovenskem narodnem značaju primeril tisti kratki stik, ki je iz pastoralnega Slovence ustvaril hladnokrvnega morilca. Kako vendar si moremo še danes, po vsem, kar vemo, predstavljati, da so nad brezni, v katera so padali izročeni slovenski domobranci, stali SLOVENSKI krvniki in z brzostrelkami ubijali ljudi, ki so bili vendar njihovi bratje po rodu in krvi in za katerih večino bi lahko upravičeno trdili, da nikdar niso sprožili puške. Kaj vendar se je zgodilo s slovenskim človekom, da je lahko pozabil vso tradicijo, ki sta mu jo dali zemlja in družba, pa naj je bila še tako sladkobna ali nerealistična, da je lahko sredi Kočevskega Roga hladnokrvno pobijal kot mesar nekje na mestni klavnici? Celotna dimenzija pokola v Rogu in Teharjah namreč popolnoma odrinja vprašanje krivde ali nekrivde tistih nesrečnikov. Namesto tega se pojavlja vprašanje gole nečloveškosti ljudi, ki so streljali in pri tem govorica, da je še danes okrog dva tisoč nekdanjih partizanov v oskrbi psihiatrov, ne pomeni dosti.

Drugo, pravtako težko vprašanje pa je, kako morejo toliki slovenski ljudje ŠE DANES odpraviti vso strahoto Kočevskega Roga kot nek nepomemben dogodek, ki se jih ne tiče, saj takrat morda še niti rojeni niso bili. Kako je mogoče biti Slovenec, bi se lahko vprašali z Jožetom Javorškom in ne dojeti strahote ene same, poglavitne resnice naše zgodovine, da so nekoč, sredi kočevskega pragozda Slovenci morili Slovence, podminirali brezna in odšli na domove: revolucija je bila s tem aktom končana, zmagovite bojevnike so spet objele žene in otroci in življenje je šlo veselo naprej, kot da se ni nič zgodilo.

Pa vendar se je. Pod površjem je tlelo in slednjič, kot je to izjavil beograjski nadškof Perko med mašo v Rogu, so te nedolžne žrtve spodkopale sistem, ki ga je štčitilo najmočnejše in najmodernejše orožje naše dobe.

V teh vprašanjih in odgovorih nanje, pa je tudi ključ do slovenske sprave. Eno namreč je sedanji razvoj pokazal preko vsakega dvoma: stara teorija, da bo „nesprava“ izginila sama po sebi, ko bodo pomrli njeni nosilci, ne drži več.

Zahteva po zadoščanju na eni in krivda na drugi, se je že prenesla na novo generacijo. (To je navsezadnje predvideval celo Franc Šetinc). Teorija torej, da bo najkasnejše v desetih letih ta problem izginil iz slovenskega življenja, ne drži... Zadoščanje mora priti in to po svojem bistvu na način, ki ga zahteva ranjena stran.

Ali je to sploh možno? Je. Potrebna je le dobra volja in moralni pogum. To pa se bo zgodilo, ko bodo odgovorni ali njihovi logični nasledniki, postavili narodne interese nad svoje lastne in nad interese skupnosti, ki ji pripadajo in spregovorili potrebne besede: žal nam je. Vpraševati ali je to sploh mogoče, je zmotno. To namreč mora biti mogoče. Do tega mora priti ali pa je vsa naša vera v osnovno dobroto našega naroda zgrešena, zgrešena pa tudi vsaka vera v njegovo lepšo bodočnost.

Današnje slovenske generacije si morajo pri vsem prizadevanju za lepše in lažje materialno življenje, vzeti čas tudi za premislek o dogodkih, ki stoje na začetku slovenske tragike in brez katerih bi je v resnici ne bilo. Morajo pa te generacije iz sebe roditi tudi ljudi, ki bodo dovolj veliki, da se bodo znali „ponižati“ do spovedi, ki bo edina mogla prinesiti bodočim rodovom žlahtni sad sprave in odpuščanja.

In krivda na drugi strani? V tem je vendar jedro tega problema: krivda na drugi strani je bila v breznih Kočevskega Roga in opuščeni rudnikih pri Teharju do kraja poplačana.

SLOVENIJA — turistični vodič

„Ob kapitulaciji Italije septembra 1943 se je pred partizansko vojsko v grad Turjak zateklo ok. 700 belogardistov, pripadnikov Prostovoljne protikomunistične milice (MVAC) in četnikov. Prešernova partizanska brigada je grad napadla in ga po tednu dni bojov zavzela. Ujela je 695 nasprotnikov in jih odpeljala v kočevske in ribniške zapore, kjer so jih vključili v partizanske enote in jih odpeljala v kočevske in ribniške zapore, drugi del v delavski bataljon in tretjega pa postavili pred sodišče. Grajska oprema je bila uničena in izropana.

Od bogatega rodbinskega arhiva (od 1218 naprej) so med 2. svetovno vojno odnesli del listin, večina urbarjev (od 1463 dalje) i.dr. aktov je zgorela.“

Eno žalostnih poglavij slovenske zgodovine je to, zato bi ga morali prikazati čim natančneje in čim bolj nepristransko ter na način, da se bodo prihodnja pokolenja vedela ravnati v podobnih primerih. Historia docet! Kajbo učila zgodovina, če pa nas hranijo z neprebavljivimi stvarmi, ki jih ne prenese človeški želodec.

Letos smo obhajali že 52. obletnico padca Turjaka in istočasno tudi 52. obletnico ustanovitve Slovenskega domobranstva. Ker nas je ostalo tako malo iz tistih časov, mislim, da naša pričevalska naloga še ni končana. Oglejmo si komunistične laži in zamolčevanja, da bomo potem lažje sodili o naših zmotah in krivdi. Še živijo ljudje, ki so se zatekli na Turjak, kjer je bilo tako povelje v slavnih pisemcih, ki so jih smeli odpreti poveljniki edinic samo v skrajnem primeru.

Živijo še ljudje, ki so bili parlamentarci med partizani in legionarji. Še drugi, ki so bili streljani med 32 ranjenci (ali jih je bilo 31, ker se jim je izmuznil Hren Ludvik). Tudi imena morilcev so znana in nekateri še živijo. Tu ne morejo metati krivde na Simo Dubajića in njegov morilski vod, na vojvodinske in hercegovske Srbe — oni so bili tisti, ki so počenjali tiste strahote.

Za pričevanje resnice še živijo ljudje, ki so bili privezani na vrv in zvezani z žico, kar se je ponovilo manj kot dve leti kasneje z domobranci skoraj na istem mestu. Skoraj bi lahko govorili o pobijalnih vojnah, o prologu v veliko pobijanje!

Tudi tisti še živijo, ki so bili privezani na drevje in za katere je veljalo povelje: „Bij ga do smrti!“ ali pa drugo: „Bij ga do nezavesti!“ Celó taki živijo še med nami, ki so vaške stražarje topli kot partizani, potem pa so pobegnili od njih in so se med domobranci in potem v zdomstvu napravili veliki prijatelji. Pred kakšnimi desetimi leti je umrl župnik Tone Škulj, doma od Velikih Lašč, za katerega je veljalo prvo, za moja dva soseda pa drugo povelje. Pretres možganov je prvega pogнал v prezgodnji grob, moja dva soseda sta pa postala v zdomstvu velika prijatelja, doma so si pa celo v svaštvu.

V vodiču ni omenjenih tistih 57 vaških stražarjev, ki so jih gnali z dr. Kožuhom do roba gozda in tam pobili že prvi večer. Sodbe je bilo deležnih 16 mož, da ne bi kdo mislil, da je bila večina pomiloščena ali poslana v delavske bataljone (ni bil samo eden!). Po pričevanju naše in partizanske strani (p. Franc Cerar) je bilo pobitih že prve dni nad 400 vaških stražarjev brez vsake sodbe, p. Cerar je bil celo zraven in je streljal, če je koga ubil, bo odgovarjal kakor vsakdo. Od tistih, ki so bili pomiloščeni ali poslani v delavske bataljone, je na nepoznan način izginila majmanj polovica, drugi so se pa kasneje pridružili domobrancem.

Čudno, da ni omenjeno v Vodiču italijansko vojaštvo, italijansko topništvo, italijanska oklepna vozila; pri tako majhnem narodu se ne sme izgubiti niti delec zgodovine, posebno pa še da so enega najstarejših gradov družno razbijali komunisti in Italijani, proti katerim so se z jezikom borili še včeraj, danes pa so bili že veliki zavezniki.

Se še spomnite 111 belih krst na vozeh, s katerimi so peljali mrtve vaške stražarje na pokopališče v Velikih Laščah, ker je za druge zmanjkalo krst? Dobro bi bilo ohraniti za zgodovino tudi imena „turjaškega kanjevca“ Toneta Levsteka, ki je partizanom odprl pot v grad in Janeza Janežiča, ki je partizanom pokazal, kje ima zid šest metrov debeline in kje samo 45 centimetrov.

Vodič pravi, da so grad izropali. Kdo? Premaganci gotovo ne, ampak zavojevalci. Do Slovenske vasi v Lanusu so priromale srebrne ščipce za sladkor, ker jim zmagovalci niso vedeli rabe, kolikor je ostalo pa drugih stvari v domovini osvoboditeljev, lahko samo domnevamo, prav tako je bogato cvetela trgovina s tujino s turjaško ostalino.

Grajska oprema uničena in izropana? Cela univerza v Ljubljani in SAZU sta vedeli, kaj se godi s turjaško imovino, vendar sta pozabili, da je njihova dolžnost ohranjati narodne spomenike in imetje, posebno še takega pomena kot je bila turjaška! Ne! Dobili so se pametni in pošteni ljudje, ki so hoteli rešiti vsaj ostanke knjižnice, urbarsko in protestantsko dokumentacijo, toda niso jim dovolili niti tega. Grad mora ostati kot spomenik sramote, vladanja tujcev Sloveniji. Dež je nalival dolge mesece po Hvalnici norosti Erazma Rotterdamskega, po Slavi vojvodine Kranjske Valvazorja in stoletnih urbarjih, kot da bi se take vrste knjig kupovale vsak dan na zelenjavnem trgu.

Edi Kocbek je molčal, čeprav je samo nekaj mesecev prej prosil, da naj ne uničijo gradu v Soteski, Bogo Grafenauer si je po Pilatovsko umil roke, češ „kaj sem pa mogel storiti drugega kot ubogati?“ Prav isto je storil deset let kasneje v Slodnjakovi aferi, ko je bil predsednik univerzitetnega senata in je, pokoren partiji, oropal narod velikega slavista in slovenista. Vidmarju, staremu internacionalcu, je moralo igrati srce, ko je videl goreti v ognjenih zubljih bogastvo slovenskega naroda. Morda ga je kasneje kdaj zbedel očitek, da so nam tujci ohranili delček tega, ker so Turjačani, tujci seveda, prepeljali že med vojno urbarje, ki se sedaj nahajajo v avstrijskem Lösensteinleitnu. Tokrat so nam gnili kapitalisti res storili uslugo, ki je ne bi smeli pozabiti v slovenski uničevalnosti, če jim pri tem ne bi šlo za denar.

— — —

Po „rdečih“ mlatiš, drugih pa ne omenjaš, bo rekel kdo.

Da, bili so še „beli“, ki so ostali v gradu brez poklicnih častnikov, ker so se umaknili „plavi“, ki so ostali zvesti pokojni Jugoslaviji in „zeleni“, kamor naj bi nas v odrešilni tabor prepeljal Albin Cerkovnik. Odtod tudi zgodba o vojski brez častnikov in častnikov brez vojske! Ljubljana pa se je veselila, namesto da bi jokala: „Končno bomo tudi mi imeli slovenski Alcázar! Poglejte nas, kako smo zaslužni za demokracijo!“ Na račun drugih seveda, na račun njihovih muk in smrti! Več jih pade, večja bo naša zasluga pri zaveznikih!

Toda že je vstajalo sonce tudi za trpeči narod, čeprav za malo časa: Stopa zdaj na plan, slovenski domobran! Potem pa je zagrnil črn oblak za pol stoletja deželico pod Alpami! „Žametna revolucija“ je bila samo zavesa, za katero so se nekdanji prvoborci Turjaka levili v „prenovitelje“, med njimi se je pa že slišalo ponižno mrmranje zdomskih drobtiničarjev, ker bi radi prišli do polnih korit. Tudi to naj nam bo v opomin, ko bomo

izročali našo usodo naslednjemu preroku svobode. V enem stoletju se majhen narod ne sme zmotiti trikrat! To razkošje je prihranjeno samo velikim narodom.

Spomni se, popotnik, da nekdanji sužnji ne vedo, kaj je svoboda, še manj pa veš ti, če jim boš zopet zaupal narodno usodo!

Slovenija, Bog ti pomagaj!

Ilegala v Ljubljani v času stalinistične revolucije v letih 1941-1945

V prvi svetovni vojni je bilo veliko Slovencev v Avstroogrski vojski, ki se je borila tudi na ruski fronti. Ob koncu vojne pa je bilo veliko slovenskih vojakov zajetih po boljševiški armiji in so tako ostali več let v ruskem ujetništvu. Tam so kot ujetniki opravljali razna dela v rudnikih, tudi v Sibiriji. Bili so več let na prisilnem delu in polagoma so se navzeli boljševističnih idej. Ko pa so se vrnil v tedanjo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, so se kmalu začeli organizirati v komunistične trojke zlasti v krajih, kjer so bili rudniki premoga Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Velenje in Kočevje. Jesenice, znane po livarnah in železni industriji, so bile tudi leglo rdečih trojk, ki so sejale nezadovoljstvo med delavskim slojem in ustvarjale ugodna tla za bližnjo revolucijo, za trojkami pa je skrivno delovala partija, katero so prevzeli visoki slovenski aktivisti. Vlada v Beogradu je sicer ostro nastopala proti komunistom in prijateljem Rusije ter jih zapirala v velike zapore Sremske Mitrovice, kjer so komunisti imeli svoj časopis. Ta zapor je bil nekakšna univerza za aktivne komuniste v Jugoslaviji. Tam so več let preživeli visoki slovenski partijci kot Bebler, Kardelj, Marinko in seveda Broz Tito, Ranković, Bakarić in drugi.

Prvi sekretar Komunistične partije je bil Franc Leskošek - Luka in konec aprila 1937 so v Čebinjah (vas blizu Trojan) imeli ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. Prisotni so bili Edvard in Pepca Kardelj, Angelca Ocepek in Franc Leskošek. Vse je bilo strogo tajno in kmalu so bile organizirane številne trojke širom Slovenije zlasti v Ljubljani. Upokojeni univ. prof. dr. Zdravko Roter je po zadnji vojni zasliševal aretirane duhovnike med njimi tudi pok. škofa dr. Leniča. Imel je tudi

dolg intervju s Francem Leskoškom, ki je izjavil, da je še kot 15-leten vajenec vstopil v partijo leta 1921. Med leti 1941-1945 je bil prvi komandant partizanskih enot v Sloveniji.

Skoraj vsa štiri leta je bila Ljubljana glavno leglo Osvobodilne fronte ter partije, katerih aktivisti in ilegalci so se skrivali po številnih bunkerjih, ki so bili šele odkriti v začetnih mesecih leta 1945. Tudi ljubljanska uniformirana policija je bila 70% infiltrirana po partiji, saj je podšef dr. Vladimir Kante, doma iz Primorske, bil najvažnejši Vosovec vsa leta revolucije, dokler ga niso politični agenti odkrili in ga aretirali v prvih mesecih februarja leta 1945. Ker je igral dvojno vlogo je bil sojen po nemškem vojaškem sodišču in usmrčen. Komunisti so imeli v vseh organizacijah svoje zupnike in agente celo v semeniščih, da so minirali delo protikomunistov. Med znane agente ali somišljenike Osvobodilne fronte bi lahko našteali celo vrsto duhovnikov med njimi celo pomožnega škofa dr. V. Grmiča, Finžgarja, dr. Trstenjaka ter celo vrsto župnikov in kaplanov kot npr. dr. Metoda Mikuža, Šmona Franca, Lampreta Jožeta, Nastrana Jožeta, Franca Gisterja, Jožeta Gliba, Bajta Antona, dr. Rjhmana, Požauko, Jožeta Poje in druge. Dr. Trstenjak je celo pisal svoje članke v komunistično glasilo „Borec“ (1985). Nerazumljivo je bilo pisanje škofa dr. Grmiča v dolgem članku, kjer je hvalil nepozabnega voditelja jugoslovanskih narodov maršala Broza Tita. S tem člankom je seveda napravil v semenišču veliko škode med mladimi bogoslovci, ki so kasneje postali člani Ciril-Methodovega društva slovenskih duhovnikov. Sv. Jurij ob Ščavnici je v resnici čuden kraj, kjer so se rojevali krščanski socialisti, ki so se kasneje prelevili v komuniste. To je pač način, ki ga je partija vsa leta uporabljala, da se je vrnila v katoliške vrste in tam sejala rdeče seme, ki se je med revolucijo pokazalo, da je boljševidističnega izvora.

Sredi meseca januarja v letu 1945 je neko dekle na poti domov v Dravljje pri Ljubljani našlo na cesti partizansko javko, napisano na majhen listič, ki je bil zavrt kot listek za srečolov. Javka se je glasila: „Hruške so zrele“, odgovor na to je bil: „Jesen prihaja“ — trgovina Bonač pri glavni pošti. To dekle je listek prineslo na upravo policije na političen oddelek in še isto uro se je prodajalka ujela v trgovini in bila takoj aretirana in imena teren in terencev po Ljubljani so bila v nekaj dnevih že na listi za skorajšnje aretacije. Tudi več skritih partijskih bunkerjev je bilo odkritih, med njimi je bil najbolj pomemben pri umetniku Tonetu in Mari Kralj na Gerbičevi 11 blizu Kolezije. Mara Kralj je bila že pred vojno povezana s partijo, torej v času španske državljanske vojne, zato je bil bunker že pripravljen pri zidanju Kraljeve hiše pred drugo svetovno vojno. Kmalu za tem so bili po policiji odkriti še drugi bunkerji kot pri filatelistu Juliju

Boru v Šiški, na Vilharjevi, v Šubičevi, na Frankopanski in Slomškovi ulici.

Znano je bilo sodelovanje ljubljanske uniformirane policije z Osvobodilno fronto. Med seboj so se spoznavali po registrski številki italijanske lire. Znana brata policista Jože in Lojze Vrečar, doma okoli Rudnika sta tajno sodelovala vsa leta revolucije. Na Ilirski ulici, kjer sta stanovala Boris in Zdenka Kidrič (roj. Arnež), je bil oskrbnik Jože Vrečar in imeli so tudi skrit bunker, kjer so se skrivali visoki partijski funkcionarji Kardelj, Bebler, Kraigherji. Zdenki Kidričevi je Kardelj zaupal vodstvo Vosa in Jože Vrečar je kot policist dolgo časa uspešno skrival morilce slovenskega naroda. Njegova sestra Marija por. Kregar (mož je bil policist) je tudi aktivno sodelovala v Osvobodilni fronti kot njen mož Miha Kregar. Tako je v prvih mesecih leta 1945 padlo v roke pravice nad 300 akivistov Osvobodilne fronte. Zanimivo je to, da umetnika Kralja ni bilo doma v hiši, ko je njegova žena Mara sodelovala s partijo s tem, da je skrivala v bunkerju najvišje partije. Nahajal se je na Primorskem, kjer je poslikal preko 40 cerkva. Tudi njeni sestri Oly in Vida sta bili simpatizerki OF. Omembe vredno je, da Kraljev bunker ni imel ne vrat ne oken, ampak malo odprtino na stropu, ki je bila skoraj nevidna. Ko je bil bunker odkrit po politični policiji, se je nahajalo v njem šest aktivistov, ki so imeli pri sebi celoten seznam o ostalih rajonih Ljubljane. Ob koncu je še važno omeniti glavne vosovce v Ljubljani in okolici: Franc Ravbar (Vitez), Zdenka Kidrič (Marjeta), dr. Vito Kraigher (Marjan), ostali pa so bili eksekutorji kot Viktor Avbelj, Lojze Nusdorfer, Dušan Pirjevec, Jože Pirnat, Milan Česnik, Dušan Bravničar, Dušan Drolc, Tone Dolinšek, Viktor Stopar, Ivan Kavčič, Franc Stadler (ta je ubil bana dr. Natlačena oblečen v duhovnika), Dušan Burja, Zvonimir Runko, dr. Marjan Dermastja, Edo Brajnik, Štefan Babnik, Andrej Bricelj, Majda Peruzzi, Milan Pogačnik, Ladislav Ržiha, Silvo Hrast, Franc Pokovec. To so bili morilci poštenih Slovencev in Slovenk, ki so morali umreti zaradi vere in poštenosti.

V letu 1941 je bilo ubitih pri belem dnevu pet višjih policijskih uradnikov kot Ivan Polak, Jože Krabitz, Koželj, Jože Sušnik in Kazimir Kukovič, ker pač niso hoteli sodelovati z OF. Zdenka Kidričeva je imela vodstvo obveščevalne službe pri Vosu, Ravbar pa varnostno. Ob koncu bi bralec dobil popolno sliko delovanja partije pod krinko OF in NOB ter njeno tajno delovanje tudi med vernimi in poštenimi društvi.

Celo danes, ko imamo svojo mlado državo Slovenijo, ki je navidezno demokratska, še vedno obstajajo bivši rdeči funkcionarji, ki bi želeli, da se Slovenija zopet združi z bograbsko mafijo, da bi zopet dobili visoke

službe v domovini. Bodočnost po pokazala, če je naš narod zrel za pošteno demokratsko vlado in če se bo za vedno otresel komunizma.

Preživela priča

Na tisto tiho domovanje, kjer mnogi spé nevzdravno spanje...

Simon Gregorčič

50 LET POZNEJE...

Po smrti moje sestre Line, aprila t. l., sem sorodnikom napisal nekaj pisem v domovino. Zadnja leta življenja mi je sestra večkrat omenjala najinega brata Ivana, češ da njegove kosti verjetno leže v globinah hrastniškega rudnika, kamor so rablji vozili svoje žrtve. Tam sta končala moja dva bratranca: Anton in Francé Frančič, ne pa najin brat Ivan.

Skozi dolgih 50 let smo poizvedovali kako in kje je končal brat, a so bila vsa naša prizadevanja zaman. Končno sem šele po 50 letih zvedel vso resnico. Daljna sorodnica katera je doživela kalvarijo vrnjenih, mi je v pismu sporočila sledečo novico: „Dne, 31. maja so tvojega brata Ivana na Celjski postaji uvrstili med oficirje, katere so takoj ločili od nas ostalih ter te po strašnem mučenju postrelili v teharskih jarkih, 1. junija 1945.“ Brata Ivana so torej komunisti pokončali že z neizpolnjenimi devtenajstimi leti (po činu je bil podoficir — desetar).

Boris Kidrič je že davno pred masovnim uničenjem svojih nasprotnikov izjavil: „Belo gardo je treba fizično uničiti.“ Tik pred veliko morijo pa je Anton Seliškar v uvodniku Ljudske pravice, 26. maja, napovedal maščevanje popolnega iztrebljenja nasprotnikov komunizma. Tako se je tudi zgodilo. V enem samem mesecu so komunisti pokosili cvet slovenske mladosti, le redkim preživelim pa ukazali popoln molk o vsem kar so tile tedaj in tam videli in slišali.

Če sem prav razumel, bodo doma svojcem pomorjenih posredovali mrtvaške liste. Jih bodo res posredovali? Kakšen bo teh listov tekst? Bo v teh jasno povedano zakaj so bili umorjeni? Raziskovalne komisije povojnih zločinov do sedaj niso še ničesar odkrile! Povojni ljudskošolski učbeniki (enega izmed teh hranim) so močno vplivali na mladino. V teh so bili nasprotniki ljudske oblasti prikazani kot izdajalci slovenskega naroda. Zlasti sta bila zaničevana vera in kmet (oba nazadnjaška in reakcionarja).

Petdeset let pozneje se v tem smislu ni dosti spremenilo. Neki Jelinčič je samozavestno izjavil, da „slovensko domobranstvo spada na smetišče zgodovine“. Jelinčič očitno pozablja, da na tem svetu še vedno obstajata dostojnost in ljubezen, katera je vedno močnejša od sovraštva, čigar je poln Jelinčič.

Dolga leta smo nasprotniki komunizma v zdomstvu in doma upali, da bo naša domovina resnično svobodna, da bo pomorjenim vrnjeno dobro ime, a se to vse do danes ni uresničilo. Demos je močno razočaral pravice in resnice žejnih Slovencev. Zamujena prilika za resnično demokratizacijo Slovenije ima svoje posledice, ki bodo še dolgo časa ovirale razvoj in napredek slovenske demokracije, z drugimi besedami povedano: Slovenci še nismo zmožni obračunati s komunizmom, ki nam je storil neprecenljivo škodo; zato bomo še v bodoče živeli v prijetnem zadovoljstvu, da sploh smemo govoriti in pisati o naših mučencih, katerih smemo postavljati obeležja za cerkvenim obzidjem.

Dragi brat Ivan! Obljubam ti, da bodem obiskal kraj kjer leže tvoje in tvojih soborcev mučeniške kosti katere pokrivajo umazane vode umetnega teharskega jezera. Nekoč, ko bode slovenski narod sposoben živeti resnično svobodo bo na tem kraju prestalega trpljenja stal spomenik, na tem pa skromen napis: Tu leže kosti slovenskih domobrancev, ki so živeli, se borili in umrli za Boga, narod in domovino!

Nace Frančič

Lali se spominja

*Spomin na tiste žalostne majske dni praznino polni.
V šelestu vetra, nevidna roka, po licu polži topline želi.
V ugašajočem soncu, v mraku up medli — mati drhti.
Še enkrat videti sina, jokajoče srce ihti, zaman hrepeni.*

V spominu mi je nedelja 6. maja 1945. Prazno in brez življenja je bilo mesto zavito v meglo. Trgovine in lokali so bili zaprti, prometa na cesti ni bilo. Tu in tam je mala grupa ugibala.

Mnogi so zapustili mesto že v soboto 5. maja v zmedu in paniki, ki je zavladovala. Bila sem na bolniškem dopustu in sem nameravala ostati doma saj sem rabila nego, katero nudi le dom. V ponedeljek pa me je obiskala prijateljica in nasvetovala naj zapustim mesto. Ko se je v torek zjutraj moj mož prišel posloviti, sem se odločila, da odidem z njim tudi jaz. Zadnjo noč doma sem prebila brez spanja ob molitvi rožnega venca in v strahu ob grmenju topov. Popoldne sem se s tako težkim srcem poslovila od drage mamice in ljubega očka. „Saj se vidimo čez dva tedna“, mi je dejal in mi stisnil denar, mama pa kos prekajene svinjine. Od očka je bilo slovo za vedno, nisem ga več videla. Po mnogih napadih v časopisu in aretacijah ter zaporu družinskega člana — neznano kje —, je umrl šest let kasneje. Do Viča ste me spremljale sestrice in se nato vrnile domov. V zgodnjih jutranjih urah 8. maja sem z zadnjimi zapuščala preko Kosez in Dravelj Ljubljano. Otroški jok, vdihni in nejevoljo starih je spremljalo topovsko grmenje. V jutru, prišedši v Št. Vid se je razširila novica o smrti malega otročička. Kolona s civilisti, vojaštvom in vozovi se počasi oddaljuje. Zapuščča ljubljansko okolico ovito v dimu in plamenih z detonacijami malih eksplozij.

Pred Kranjem čakamo, zmešnjava na cesti polno beguncev vseh vrst. In čakamo... že v temi preidemo mesto, preko polj in mimo okoliških vasi, kjer je še tu in tam gorelo kako vojaško skladišče in v jutranjih urah smo dospeli do Tržiča. Tu zopet dolgo stojimo, kolona se dolgo ne premakne. Predramilo nas je drzno zasmehovanje množice, streljanje in detonacije topov, katere so prisilile zadnje v koloni opustiti naložene vozove s konjsko vprego — za mnoge vse premoženje. Hiteli so, da si rešijo življenje. Kolona se pomika žalostno proti Ljubelju v preplahu že v temi, noč je bila polne groze. Že zopet stojimo, da nudijo pomoč človeku, ko se v krikih bolečin zvija ob cesti brez nog, katere mu je uničila mina ob cesti. Nekaj voz pred menoj si je nekdo prirezal vrat — zopet obupni kriki na pomoč.

Streljanje nas je spremljalo od Tržiča dalje. Nevidne sence so v gozdu spremljale cesto in kolono na njej. Častnik Bitenc je poklical može, da zvarujejo mimoidoče pred napadom. Med njimi je bil tudi moj mož. Ker sem jokala in nerada pustila mojega dragega — bila sem tako sama v zmedu in grozi — me je Bitenc surovo ozmerjal. V jutru pred Ljubeljskim predorom je bila okolica polna trupel in konj po prestani bitki nekaj ur popreje. V predoru, kjer smo v temi gazili blato do kolen, so se vozovi vdiral. Našla sva se z možem. Lačni, umazani, z mislijo na rešitev, smo dosegli Borovlje. Niso nas pustili preko Drave angleški tankisti, ki so razbremenili ljudi z odvzetjem dragocenosti. Posebno so se odlikovali z

odvzemanjem zapestnih ur, s katerimi so se okraševali z več na vsaki roki. Noč smo prečuli v Borovljah, v negotovosti, ob streljanju, malih detonacijah in osvetljevanjem raket z bližnjih hribov.

V nedeljo, 13. maja zjutraj, smo šli preko Drave in v popoldanskih urah dosegli Vetrinje, v kraj angleške pretkanosti in surove nakane, v kraj žalostnega Križevega pota našega naroda. Gola tla pokrita z vejevjem, je bilo ležišče, in če si imel odejo si se lahko pokrili z njo. Ob deževju si bil premočen od glave do nog in še pod telesom je stala voda na že tako vlažni zemlji. Obljubljeno je bilo, da je to le začasno, ker bodo transporti odšli v Italijo. Nekaj dni po najinem prihodu sva našla zatočišče v tovarni, v malem kotu, katerega sva delila s prijateljema Ivom in Tinetom, ki danes živita v Argentini. Pričelo se je odvažanje vojaštva in civilistov. Za naju je bil določen torek 29. maja. Veselje je vladalo ob novici za določeni transport v Italijo. Že v ponedeljek dopoldne je bila potrjena vest, da so transporti poslani v Jugoslavijo.

Popoldne tistega dne sva se kopala v bližnjem potoku v družbi mladih domobrancev-šudentov, najinih sosedov. V smehu so zavračali novice o vračanju v Jugoslavijo kot lažno propagando. Naslednji dan so odšli s transportom. Zginili so za vedno ter našli smrt v neznanih, skritih grobovih, kjer čakajo Vstajenja.

Proti večeru sva z Ivo prali posodo v potočku, ki žubori za tovarno. V bližini je mlada Ižanka tudi prala posodo. Prisluškovala je najinem razgovoru in meni zagrozila, da me bo naznanila, če ne utihnem: „Če ne prenehate širiti novice o vračanju v Jugoslavijo, vas grem naznaniti!“ Iva me je preplašeno potegnila v stran in umaknili sva se neumni Ižanki.

Zadnji transport je bil namenjen za četrtek. V jutru sva šla z možem po drevoredu, kjer so bili pripravljene kamioni in angleški vojaki z naperjenimi puškami. Lovili so uniformirane domobrance in jih potiskali na kamione. Ob drevesu se je napol skrivala postava domobranskega častnika, ki je žalosten bil pripravljen, da odide s transportom. Moj mož je v njem spoznal Marjana, po poklicu učitelja z Viča. Zgrozil se je ob pogledu nanj, zakričal mu je ter mu odvzel zgornji del uniforme in jo potisnil v travo. Na pol slečenega Marjana sva odpeljala v tovarno, kjer sva ga v kotu skrivala pod odejo. Bil je brez gornje obleke; zato sva z možem še isto popoldne šla prosjačit med begunce s podeželja, ki so prav udobno taborili med naloženimi vozovi. Od voza do voza sva prosjačila, a našla le gluha ušesa. Nihče ni bil voljan darovati hlače in jopiča. Po brezuspešnem

naporu nama je danes že pokojni gospod Matko — salezijanski duhovnik — podaril edine svoje hlače, Tine pa je posodil jopico. Za silo oblečen se je Marjan lahko malo gibal po taborišču.

Transporti v Jugoslavijo vrnjenih domobrancev so končali. Novo iznenadenje! Na deblih starih dreves so se pojavili letaki z grozečim opozorilom, da se morajo vse dragocenosti, zlato in tuja valuta oddati. Moj mož je to ignoriral s sarkastično pripombo: „Ni dovolj, da so jih ropali sinov...“

Kmalu potem sva odšla v Celovec in od tam s transportom italijanskih repatriirancev v Italijo. V predhodnem taborišču Genova-Friuli sva počivala in jaz navidezno spala v grupi srbskih beguncev. Približali so se nam partizani in pričeli legitimirati, ko mi nedko zašepne naj spim. Kavalirsko so se partizani umaknili videč me, da spim. Grupa je bila tokrat rešena. V Udinah sva čakala vlak za Trst in bila priča razoroženih partizanov, v najino veliko presenečenje. Še v Vetrinjah sva bila ko je g. B. govoril, da so partizani razoroženi, sicer ne bi šla na pot v Italijo.

Že zopet sva imela srečo. Ker je bila proga Cervigliano-St. Peris pretrgana, sva se usedla na pripravljen voz na konjsko vprego s kakimi tridesetimi potniki. Že zopet partizani! Ustavijo voz in prično legitimirati. Partizan ni bil z najino identiteto zadovoljen rekoč, da se vrne kasneje. Pozabili so na naju, ker so imeli težave s tremi potniki, katere so odgnali s seboj neznanokam. Na postaji Cervignano sva vstopila na vlak, ki pa je odpeljal v Trst šele naslednje jutro. Zopet neprespana noč, to pot na vlak. V Trstu je vladal splošen štrajk. Vse je bilo zaprto. Košček kruha ali skodelice kave ni bilo možno dobiti. Avtobusni promet je bil mrtev in midva sva želela najti sorodnike, katere sva potem našla mesec kasneje. Prenočišča ni bilo mogoče dobiti, ker je bilo vse zasedeno po zavezniškimi vojaki. V parku, kjer sva posedala, sem zaslišala slovensko govorico in povprašala dve ženi za prenočišče. Ena od njiju me je milo pogledala in zamajala z glavo. Za prvo noč je dejala, da se bo že kaj našlo prihodnji dan, ker pozna nekoga, ki oddaja sobo. Prav majhno stanovanje (soba in kuhinja). Kuhinjo je delila s prijateljico in mama nama je pripravila večerjo in segrela vodo, da sva se umila. Po večerji pa nama je odkazala posteljo v njeni sobi in možu zofo v kuhinji. Nekajkrat sva jo iz hvaležnosti obiskala in se je kasneje večkrat spominjala. Po skromnem zajtrku naju je odpeljala k gospej Falzari, kjer sva prespala naslednjo noč in v istem stanovanju še pet let, do najinega odhoda v Ameriko, v novo domovino.

Naj še omenim zgoraj omenjenega Marjana, kateri je bil rešen deportacije v Jugoslavijo. Leta 1947 naju je poiskal v Trstu in se prišel zahvalit. Odšel je v Udine pričakat ženo Milko, mojo nekdanjo sošolko iz gimnazijskih let, da skupaj emigrirata v Argentino.

Med mnogimi spomini iz težkih žalostnih dni maja in junija 1945, sem opisala samo le nekaj utrinkov, ki svetlé na dnu moje duše: Pot strahote, negotovosti in poguma.

Lali

MNENJA IN VRENJA

France Krištof

Popravek in dopolnilo k „Pošastni legendi“

Moje sestavek „Pošastna legenda o domobranski prisegi“ v spominski številki Tabora je bil objavljen z redkimi, manjšimi spremembami. Večina njih celo izboljša sprejemljivost članka in ne menja smisla besedila. Popraviti moram pa dva podatka, ki utegneta zamajati člankovo verodostojnost:

Ježuit p. Franc Cerar piše o „domobranski prisegi zvestobe Hitlerju“ na strani 72 svoje knjige (ne str. 78)

Vsak nemški vojak je moral priseči (zvestobo) Hitlerju od meseca avgusta 1934 naprej (ne 1943)

Poleg tega se mora poglavje

Komu naj bi prisegli domobranci?

glasiti takole:

Vsak, ki si je bil količkaj v svesti Hitlerjeve absolutne oblasti v Nemčiji, si je zato na vprašanje, komu naj bi prisegli domobranci, lahko celo v dobri veri odgovoril: Komu drugemu kot pa Hitlerju? Saj drugačna prisega v Nemčiji, s tem pa tudi na ozemlju okupiranem po nemški vojski, naj ne bi bila mogoča.

V dobri veri pravim. Kaj pa tisti, ki so imeli in še imajo stekli, volčji zob do

domobrancev? Ti so pa to podmeno, ki se je sama vsiljevala, spravili in jo še spravljajo kot dejstvo na veliki boben. Tako v Sloveniji — med „širokimi ljudskimi množicami“, še bolj pa zunaj, v Londonu, med jugoslovansko kraljevsko vlado, kjer je pri njenem prosjačenju pred Angleži ta novica domobrancem napravila največ škode

— — —

Članek sem napisal in oddal še preden sem dobil v roke lanskoletno razpravo mag. Borisa Mlakarja, partizanovega sina in asistenta Inštituta za novejšo zgodovino na ljubljanski — ex Kardeljevi univerzi pod naslovom „Domobranska prisega“.

Razprava zelo podrobno opisuje tedanje okoliščine prisega; podatke v njej bodo morali nekoč objektivni zgodovinarji podrobneje analizirati. Vendar pa Mlakar že sedaj pokaže, da domobranci v resnici niso prisegli Hitlerju.

Mlakarjeve razprave seveda slovenski kriptokomunistični časopisni kartel ni objavil na isti način kot objavlja partizanske „zasluge“. Njegov tekst prisega pa se od mojega razlikuje samo v tem, da besede „ramo ob rami“ nadomešča z besedami „skupno z“ kar je nepomembna varijanta. Prav besede „ramo ob rami“ pa so še posebej krožile med domobranci pred prisego samo.

Mlakarjeva ugotovitev uradno ni obvezna, najmanj pa za predsednika države Milana Kučana. Ta je letos v marcu — po tolikih mesecih Mlakarjeve ugotovitve — z nedolžno lahkoto izjavil za časopis v tujini (München) sledeče:

„Med vojno smo imeli Slovenci veliko in močno partizansko vojsko in majhen del aktivnih domobrancev, ki so prisegli Hitlerju in zato delili usodo vseh nacističnih vojsk ob koncu vojne.“

Moja pripomba k temu:

Ob koncu vojne je bilo za boj sposobnih domobrancev skoraj še enkrat tolikšno kot za boj sposobnih partizanov.

S pravljico o domobranski prisegi nemškim okpacijskim silam se je oglasil tudi Vekoslav Grmič, bivši mariborski pomožni škof z neverjetnim člankom: „Moralne razsežnosti osvobodilnega boja 1941-1945 (ob petdesetletnici zmage nad fašizmom)“. Članek je bil objavljen v majski številki Rodne grude — glasilu Slovenske izseljenske matice. V njem pravi Grmič med drugimi svojimi moralnimi razsežnostmi sledeče:

„Oborožen boj zoper OF, zoper partizanstvo je dosegel svoj vrhunec s formiranjem domobranstva in prisego domobrancev v letu 1944 nemškimi okupacijskimi silami, posebej SS enotami, da se bodo skupno z njimi bojevali »proti banditom ter njihovim zaveznikom« in sicer »pod poveljstvom Vodje Velike Nemčije«.“

Takšno, namerno izprevrčanje besedila prisega in komentar, ki ga iz njega izvaja, nakazuje na tisto steklino, ki sem jo jaz v svojem članku omenjal.

Sedaj lahko še bolj razumemo, zakaj je papež Janez Pavel II. Vekoslavu Grmiču, bivšemu mariborskemu pomožnemu škofu, človeku takšne „moralne razsežnosti“ dal tako lepo ceremonialno brco.

Namera Grmičevega članka je jasna: V isti številki je njegovo besedilo predstavljeno v angleški, nemški in španski jezik.

In takim ljudem naj bivši domobranci „po zapovedih krščanske ljubezni“ ponujamo roko sprave!?

Za razmere v domovini je značilno, da je Mlakarjevo razpravo objavila tudi Zaveza, ki se smatra za glasilo domobrancev, v eni svojih zadnjih števil, potem ko je objavo mojega članka največ zaradi njegove „grobosti“ odklonila. Težko je dopovedati sedanjim leporečnikom ali pa tistim, ki so revolucijo preživljali za utrjenimi bloki, da nam je bivšim domobrancem na terenu ob partizanskih grozotah, ki smo se z njimi morali dan za dnevom soočati, vsaj deloma ohromel čut za prefinjenost.

Kot majhen primer naj navedem vtise pri izkopavanju razpadajočih trupel partizanskih žrtev s sledovi mučenja.

S kakršno koli popustljivostjo do slovenskih revolucionarnih partizanskih grozovitosti ali pa „razumevanjem“ njihovih povzročiteljev in zagovornikov ne bomo nikoli prišli do gole revolucionarne resnice in resničnosti.

LISTNICA UPRAVE

Pošta nam je vrnila št. 7-8 naslednjih naročnikov:

1. Anatol Fabijančič — nima več „Casilla de Correo“
2. Olga Vidmar — Castelar?
3. Gnidovec Josep iz Švice.

Prosimo znanca navedenih oseb, da jih obvestite, da pošljejo točen naslov.

Dušan Maršič — 70-letnik - domobranec

Rojen je bil 18. marca 1925 v Kamniku. Osnovno šolo je obiskoval v Dubrovniku na Hrvaškem prva tri leta. Četrty razred je pol leta obiskoval v Novem mestu nato pa v Ljubljani, kamor je bil postavljen oče kot sreški načelnik in tu živel do konca vojne 1945. V gimnazijo je hodil na državno klasično gimnazijo, kjer je maturiral. Obiskoval je tudi glasbeno šolo „Sloga“, kjer je bil njegov učitelj prof. Janko Gregorec, ki ga je poučeval v igranju klarineta.

Leta 1943 je pristopil k „Slovenskemu domobranstvu“, služil prve mesece v 20. četi, ki je bila nastanjena na ljubljanskem gradu. Po končani vojaški izobrazbi je bil poslan v Ljubljano, kjer bi moral voziti ambulantni avto. Ker teh niso dostavili, so ga poslali v tehnično četo v Hišno oskrbništvo na Škofljico, kjer je bil do konca vojne.

Nekah dni pred umikom iz Ljubljane, mu je dal Peter Remec motorno kolo, zaradi katerega je postal kurir „tehničnega oddelka“. Z motornim kolesom se je pripeljal do Borovelj, kjer je na travniku zagledal nemški tovorni avto in ga po kratkem pregledu pognal. Od tu se je s tovornjakom odpeljal v Vetrinje in to mu je rešilo življenje. V tovornjak se je nastanil štab in po nekaj dneh smo se preselili v barake v bližini taborišča. Tu je dobil nemški vojaški motor BMW — 500 s katerim je večkrat peljal naredbe v domobransko taborišče na Vetrinjskem polju. Prišel ga je iskat bivši komandir tehničnega odseka inž. Rudolf Škof, general Krener pa je odločil, da ostane tu kot štabni kurir. Ko so začeli odhajati transporti v „Italijo“, je bil določen za prvi transport z oddelkom štaba, ki naj bi spremljal prvi oddelek domobrancev. Pred odhodom pa je prišlo povelje, da bo ves štab potoval skupno z zadnjim transportom, tako je ostal v Vetrinju do zadnjega, ko nam je vsem zbranim povedal major Bitenc, da gredo transporti v Jugoslavijo in da se umaknemo iz taborišča. To smo storili še isti večer.

Skozi vse življenje se je ukvarjal z glasbo, saj je še pred vojno sodeloval s študentovskim orkestrom „Veseli berači“. Pozneje tudi z orkestrom „Zlata trinajstoriča“. V Nemčiji s kvintetom Berryja Wolfa s katerim so

igrali vsaki večer v ameriškem vojaškem lokalu „Fire ball Inn“ v Eschwege.

Po prihodu v Cleveland je nastopal z ansambli Kenny Bass, John Vadnal, Eddis Habat, Dan Slogar, s plesnim orkestrom „Tommy Dorsey“, s katerim je v treh letih prepotoval skoraj vso Ameriko in dober del Kanade. Joe Howard sekstet, s katerim smo igrali vsaki dan skozi dve leti na „One o'clock Show“ na kanalu 5 WEWS. Skozi 27 let z lastnim ansamblom „Veseli Slovenci“ s katerim smo tudi igrali na letnih prireditvah „Tabor DSPB“.

Kot upokojenec „King Musical Instruments“ družbe živi z ženo Mary v Eastlake. Ima dva otroka: sin Martin je poročen z Marijo Nemeč, živi v Clevelandu, zaposlen je kot strojni inženir; hčerka Verica pa v Mentorju po poklicu je strojna inženirka. Pri njih tudi živi mama, ki je stara 95 let in se drži junaško. Z veseljem prebira „Ameriško domovino“, „Slovenca“ in glasilo Tabor.

K jubileju mu čestitamo!

Tabor DSPB-Cleveland

Dr. Maks Rak — 70-letnik

Rojen je bil 11. maja 1925 v Vevčah pri Ljubljani. Končal je klasično gimnazijo v Ljubljani leta 1944. Bil član Vaške straže pri Devici Marije v Polju in se udeležil bitke na Velikem Osolniku. Nadaljeval je borbo proti komunizmu pri domobrancih in to večinoma kot motorist-kurir pri Višnjegorskem bataljonu. Držal v glavnem vezo z bataljoni v Stični in Št. Vidu. Se umaknil z bataljonom v Vetrinje. Bil poslan z drugimi preko Pliberka v roke partizanom in s prevaro ušel iz Slovenj gradca in se zopet prebil z Ludve Potokarjem na Koroško.

Študiral je v Gradcu in dokončal medicino leta 1952.

Po več letih prakse po bolnišnicah v Avstriji in Ameriki je odprl svojo privatno ordinacijo v slovenskem okolišju v Clevelandu leta 1960.

Mnogi slovenski rojaki so bili njegovi klienti, še posebno zato ker so se lahko porazgovorili v slovenskem jeziku. Leta 1994 decembra meseca pa je prenehal z ordinacijo, sedaj pa uživa dneve v pokoju.

Našemu jubilarantu čestitamo!

DSPB Tabor - Cleveland

Jože Lekan — 70-letnik

Rodil se je 8. oktobra 1925 v Ljubljani. Leta 1943 je končal gimnazijo in napravil maturo. Pred tem časom pa je bil interniran od Italijanov in odposlan v Gonars. Februarja 1944 se je pridružil domobrancem in bil desetar. Pozneje pa je bil dodeljen k obveščevalnemu uradu. Ob koncu vojne se je umaknil v Vetrinje.

Marca meseca 1950 je emigriral v ZDA in prišel v mesto Cleveland. Kmalu je bil poklican v ameriško vojsko in ker je znal več jezikov je bil poslan v Nemčijo. Po vrnitvi je dokončal študij in postal inženir. Leta 1956 se je poročil z Mili Vidergar. V zakonu sta se rodile dve deklice. Sedaj je upokojen in živi v predmestju Clevelanda.

Dragi Jože, k Tvoji 70-letnici Ti želijo Taborjani vse najboljše.

Bog Te živi!

Tabor DSPB-Cleveland

Blaž Potočnik — 70-letnik

Bil je ustanovitelj slovenskih skavtov v Kanadi (l. 1962), pevovodja otroškega zbora slovenske šole v New Torontu (vodil ga je nad 30 let), član in solist cerkvenega zbora ter prvi predsednik župnijskega sveta v župniji Brezmadežne v Torontu, in še marsikatero drugo funkcijo je imel.

Rodil se je 11. oktobra 1925 v Ljubljani, kjer se je tudi šolal. Begunska leta je preživel na Koroškem, ki jo še vedno ima pri srcu kot svojo rodno domovino. „Pusti peti mojega slavca, kakor sem mu grlo ustvaril“; „Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to moč je storiti dolžan“. Prvega verza se je držal in se ga še drži — vse svoje življenje. Drugemu verzu je sledil, ker sta tako narekovala in mu še narekujeja srce in ljubezen do slovenskega naroda, materine besede, slovenske pesmi in mladine! Očitno je, da so bile pri njegovem rojstvu sojenice v premoči, saj so mu dale v zibelko kopicco ljubezni do narodne, umetne in operne pesmi. Že na gimnaziji se je „likal“ pod taktirko

znanega komponista Luke Kramolca, pozneje pa v zboru Silva Miheliča na Koroškem.

Napis „Welcome Home to Canada“ ga je konec aprila 1948 končno pozdravil v Halifaxu v Kanadi, kamor se je izselil s skupino rojakov. Zaposlil se je na železnici, po enem letu pa ga je zaneslo v Toronto, kjer se je zbirala močna slovenska skupina. Polnih 36 let je delal pri trvdki mesnih izdelkov.

Leta 1949 se je poročil z Angelco Škerl, s katero imata štiri pridne otroke, dve hčerki in dva sina.

Takoj ob prihodu v Kanado je postal član zbora dr. Mirka Reuerja, pozneje zbora g. Franca Sodje in Naceta Križmana. Leta 1971 se je preselil iz Argentine prof. Jože Osana, ki zbor še danes vodi. Ob ustanovitvi druge župnije v Torontu je na pobudo neumornega narodnega garača g. F. Cerarja prevzel mesto njegovega zastopnika in učitelja slovenske šole — in delo pri najrazličnejših župnijskih in svetnih mladinskih ustanovah.

Toliko o njegovem nesebičnem delu, ki mu ga pač nihče nikoli ne bo mogel poplačati. Odbor Slovenske narodne zveze (SNZ) mu je 1970 podelil Slovensko nagrado, visoko priznanje kanadskih Slovencev. Njegova ljubezen do klasične glasbe je dosegla brez dvoma višek, ko je jeseni 1979 v nabito polni dvorani Brezmadežne v Torontu prepeval narodne pesmi in operne arije z znano operno pevko Vilmo Bukovčevo iz ljubljanske opere.

Jubilant Blaž je organiziral tudi turnejo koroških zborov „Gallus“ in „Kočne“ po Kanadi in Ameriki ter sodeloval pri številnih festivalih, ki ohranjajo kulturo v Kanadi in ZDA.

Novi ravnatelj slovenske šole v Torontu inž. Gerhard Pikl je podelil letos plaketi priznanja g. F. Cerarju in Blažu Potočniku za velike zasluge za slovensko šolo, lani ga je podobno počastila župnijska hranilnica in posojilnica „za dolgoletno in neumorno delo med Slovenci v Kanadi“.

Z letošnjim letom misli jubilent zaključiti svoja solistična petja pri porokah — točno 1029 porok je olepšal s svojim mogočnim glasom. Prepričan sem, da bo ta svoj sklep še večkrat prekršil — saj si domače poroke brez Blaževega petja ne moremo predstavljati. Kot usodni „da“ spada v vsak obred!

P.S.: V letošnjem letu je dobil visoko priznanje v Celovcu 23. januarja 1995, ko so mu podelili KKZ in NSKS Tischerjevo kulturno nagrado. Vsa

leta je zvest član Tabora ter se udeležuje po svojih močeh in pomaga naši organizaciji že od vsega začetka.

Dragi Blaž, zdaj, ko so se „vremena Kranjcem že zjasnila“, Ti želim v imenu vseh Tvojih znancev in prijateljev še mnogo lepih in srečnih let, kjerkoli boš! Pa na obisk Koroške ne pozabi!

Franc Kattinig

Vinko Levstik — 70 let!

Pred sedemdesetimi leti nas je pozdravil v vasi Hudi Konec 10 pri Sv. Gregorju na Dolenjskem. Od tisočev Slovencev, ki bi mogli pisati spomine na obdobje revolucije in post-revolucijske dobe, bi bili njegovi spomini mogoče najbolj zanimivi, sigurno pa najbolj napeti.

Italijanski okupator ga je aretiral maja 1942. Ko so ustrelili bana Natlačena, je bil že določen za talca. Zadnji moment so ga izločili ker še ni imel 17 let. V italijanskih lagerjih je bil vse do septembra 1943. Pri povratku v domovino je vstopil v Gradnikovo partizansko brigado. Ker ni bil dostopen za komunizem, njegove nauke in taktiko, bi to kmalu plačal z glavo.

Pridružil se je domobrancem, kjer je šel skozi veliko vojaških akcij. Neke njegove drzne akcije so že postale legenda. Ko je bil vrnjen maja 1945, je na poti v Teharje ušel. 19. julija 1945 je drugič prešel k zaveznikom, to pot brez nevarnosti za prisilno vrnitev. Po raznih službah pri zaveznikih je postal aktiven v turistični agenciji. Od leta 1958 je postal lastnik hotelov v Rimu s kapaciteto do 200 postelj. Po prodaji hotelov v Rimu, enega novega še drži, je kupil največji in novejši hotel v Gorici.

Begunec je prišel pred varata domovine... Pred leti je zopet obiskal domovino. Od Ozne je zasledovan vse od 1974. Naš slavljenec je eden redkih, ki že skozi 50 let priča o resnici naše tragedije. To more biti tudi eden, če ne edini razlog, da mu je režim pred 14 leti zagrozil s kazenskim pregonom. Tega na žalost niti danes ni konec. Gre za veliko farso, norčevanje zakonitosti v RS. Levstika drže pod stalnim pritiskom, ker ne postane „priden“.

Naš slavljenec je bil vseskozi politično delaven, sodeloval in podpiral je politično emigracijo z denarjem in poročili. Od svojega, pošteno zasluženega denarja ni nikoli pomišljal krepko podpreti naše kulturne, narodne in politične akcije. Slavljencu želimo za bodočnost, da bi prenehal biti stalna tarča temnih političnih sil v RS.

Želimo mu, da bi zlata leta užival lepo in malo bolj mirno...

dr. Peter Urbanc, Toronto

† Jože Voljčjak

Rodil se je 18. septembra 1923 v kraju Velike Brusnice. Bil je že v pokoju in je bil v Wicliffe County Place, kjer je tudi umrl 7. aprila 1955. Po poklicu je bil strojnik in je bil zaposlen 29 let pri Chandler Products v Euclidu.

Pridružil se je Vaškim stražam in bil na raznih postojankah. Po ustanovitvi Domobrancev se je pridružil in njegova četa se je vključila v Rupnikov bataljon. Leta

1945 marca meseca se je borila ta četa v sklopu okoli Kočevja, Notranske in Primorske.

Leta 1949 je prišel v Ameriko. Živel je nekaj časa na kmetiji v Colorado. Po nekaj letih je prišel v Cleveland. Leta 1957 je odšel v Avstrijo, kjer se je poročil. V zakonu sta se rodili dve deklici, danes že obe poročeni.

V pogrebnem zavodu so se z molitvijo poslovili Tabor DSPB in ob njegovi krsti je bil postavljen domobranski prapor.

Ohranili Te bomo v spominu in naj Ti bo lahka ta zemlja nove domovine, družini pa naše iskreno sožalje.

Tabor DSPB-Cleveland

† dr. Franc Luskar

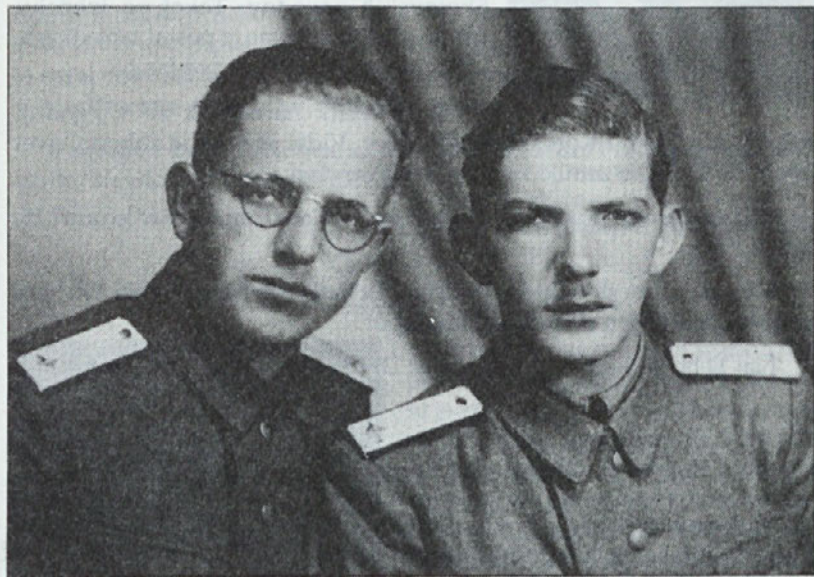
V Malargüe je umrl priljubljeni in spoštovan zdravnik dr. Franc Luskar, naš zvesti naročnik in podpornik Rožmanovega doma.

Svojcem iskreno sožalje!

† Brata France in Ivan Cerar

Vest o smrti obeh bratov smo prejeli šele oktobra, in to iz pisem, ki jih je soborec Blaž Potočnik poslal inž. Matičiču na njegov star naslov, kjer pa živijo že drugi ljudje, in je trajalo kar nekaj časa, preden so prišla pisma v roke inž. Matičiču. Iz pisem smo izvedeli, da je Ivan Cerar umrl že 25. marca letos, imel je kostnega raka, brat France pa raka na prostati in je umrl 18. junija. Oba sta bila domobranska poročnika in tudi oba v

udarnem bataljonu pod poveljstvom — takrat še majorjem Emilom Cofom. Obema je na pogrebu pel njun prijatelj, soborec Blaž Potočnik in jima tudi govoril na grobu.

Vsem svojcem naše sožalje!

O Francu Cerarju pa objavljamo še kratek članek, ki ga je napisal Blaž Potočnik.

Naj še omenimo, da sta bila oba brata agilna člana Tabora, France je bil tudi odbornik zveznega odbora in celo podpredsednik!

† Jože Lah

Rojen je bil 28. februarja 1902 v Nasovcah, fara Komenda na Gorenjskem. V družini se je rodilo deset otrok in Jože je bil šesti.

Jože je bil dobro poznan, spoštovan in seveda povezan z nekdanjimi sošolci iz Škofovskih zavodov. Takoj po izbruhu druge svetovne vojne je postal tarča tistih, ki so zavedne Slovence preganjali.

Bil je velik narodnjak že v zgodnji mladosti, saj je bil Koroški prostovoljec. Videl je kako je zahodni svet opeharil Koroško zemljo za zibelko slovenstva.

Zadnje čase se je nahajal v Gate Health Care Center, kjer je umrl 15. junija 1995.

V pogrebem zavodu so se poslovili z molitvijo domobranci. Ob krsti pa je bil postavljen domobranski prapor.

Naj Ti bo lahka ameriška zemlja! Družini pa naše iskreno sožalje.

Tabor DSPB-Cleveland

Franci Cerar - umrl

V nedeljo, 18. junija, je v Torontu v 72. letu starosti nepričakovano umrl znani slovenski kulturni delavec Franci Cerar.

Rodil se je v Ljubljani ter tam obiskoval osnovno šolo in gimnazijo. Leta 1945 se je z družino kot begunec umaknil na Koroško tako kot tisoči poštenih Slovencev. Takoj se je vpisal na univerzo v Gradcu in tri leta študiral na medicinski fakulteti. Z bratom in dvema sestrama se je leta 1949 preselil v Kanado (Alberta), kjer so vsi štirje prvo polletje delali na kmetiji. Naslednja služba je bila v Lehtbridge pri kmetijskem inštitutu. Ker je želel nadaljevati študij, se je leta 1953 preselil v Toronto. Poročil se je z Marico Batič ter si ustvaril družino; imela sta dve hčerki in dva sinova. Leta 1956 je nastopil službo pri podjetju Attorney General Laboratory kot raziskovalec in tehnik za steklo, kovine in gumo. V tej stroki se je izpopolnjeval na raznih tečajih, nazadnje kot redni slušatelj univerze v Torontu, kjer je leta 1965 dosegel diplomu (bakalavreat). Na tem področju

je deloval celih 32 let, zavod pa se je v tem času preimenoval v Center of Forensic Sciences.

Kljub rednemu delu in študiju ni pozabil na kulturo pri slovenski skupnosti v Novem Torontu. Leta 1962 je prevzel mesto prvega predsednika skavtskega odbora in skupaj s prijateljem Blažem Potočnikom širil skavtsko organizacijo ter kasneje postal tudi voditelj višje skupine. Od leta 1962 do leta 1983 je bil ravnatelj in učitelj slovenske šole v Novem Torontu, leta 1975 pa je ustanovil prvi odbor in bil njegov predsednik. Junija 1988 se je upokojil in takoj začel delati ko prostovoljec v starostnem domu Lipa, še posebej v knjižnici, ki je pravzaprav njegovo delo. Leta 1990 je v domu prevzel mesto administratorja. Okoli letošnje velike noči je začel bolehati in zahrbtna bolezen ga je priklenila na posteljo. Umrl je v bolnišnici na praznik sv. Rešnjega telesa.

Pogreba v sredo, 21. junija, na pokopališču Mount Peace se je udeležilo veliko število znancev in prijateljev.

Sodelavec in prijatelj Blaž Potočnik

† Dušan Dimnik

Pretrsko nas je, kot da se je od nas poslovil dragi brat. Že leto dni, odkar se je zrušil na cesti, smo se bali, da je njegovo radodarno srce v 76. letih pač izčrpalo sile, ki so držale pokonci imponantno postavo in s plemenitimi sokovi napolnjevale njegove intelektualne in značajne vrline. Pa smo semotili. In na začetku tudi zdravniki. Zakaj nekje v tej plemeniti priučujočnosti se je hinavsko skrivala zahrbtnica, ki je izpodjedala vse naše upanje, mu usmiljeno srkala življenjske sokove in ga končno zgodaj zjutraj v nedeljo, dne 13. avgusta 1995 podrla. Pokopali smo ga na Marijin praznik, dne 15. avgusta 1995. Tisti torek, ko je bil v Argentini zoprn zimski delovni dan, se je le zbralo lepo število sobojevnikov, prijateljev in

znancev na pokopališču v Olivosu blizu Buenos Airesa, da smo zemlji izročili, kar je od njega ostalo njenega, v srca pa zaklenili neusahljiv spomin na zglednega moža, brata, sobojevnika-domobranca. Za popotnico smo mu poklonili lep slovenski šopek s trobojnico, toplo molitev in nekoliko primernih besed, ki jih je skozi ginjeno grlo zmozel iztisniti njegov prijatelj še izza gimnazijskih let v Mariboru dr. Stanko Kociper.

O Dušanu Dimniku bi bilo vredno pisati izčrpno psihološko in vzgojeslovno študijo. V premislek rodovom za nami. Zakaj vse na njem je bilo dobro, pozitivno. Pristna, prvinska človečanska plemenitost. Značaj. Intelekt. Načelnost, Česar se je Dušan lotil, smo lahko bili prepričani, da bo dobro izpeljal. To nam je tistim, ki smo bili soudeleženi pri njegovih podvigih, nepretrgano dokazoval in dokazal vsa dolga leta, ko smo imeli srečo biti v njegovi bližini.

Mogoče najbolj izstopajoča njegova človeška lastnost je bila dosledna zvestoba. V granit jo je izklesal, odkar mu je — sedaj že pred davnimi leti — smrt pokosila izvoljenko, ki si jo je izbral za družico skozi življenje. Nikdar več ni iskal nadomestila za izgubo. Ostal je samotar. Spričo njegove tudi telesne prikupnosti si premnogi tega nismo znali razlagati. Razumel se je samo on. Zato so poslednjegovi svojci v mrzli tujini za vselej ostali samo še člani družine pokojne izvoljenke. V družini Prelogovih je bil — doma. Ker je bil sam v svojem skromnem bivališču, se moramo zahvaliti samo Bujasovi Mihaeli iz rodu Prelogovih, ki je v mesecih njegovega pričakovanja usodnega poslednjega trenutka bdela nad njim kot skrben angel varuh, da ga tujina ni celó zagrebla kot samotarja, ki je utonil v živžavu velemestnega morja. — Dobra gospa Mihaela, Vsemogočni je to zatrdno zabeležil v Svoje večne anale...

Kar ga je dvigalo visoko nad povprečno množico, je bila njegova naravnost evangeljska skromnost. Vedno se je držal nekje v molččem ozadju. Kot da mu je hodila v napotje, da bi njegove umske in značajne kvalitete oznanjala še njegova prikupna, visoka pričuječnost. Leta je v Argentini urejal Sokolski vestnik, ki je od tod šel po vsem svetu, ne da bi bralci vedeli, kdo je bil njegov poglobitveni dejavnik. Enako je bilo z zavidljivo obsežnim in zgodovinsko nabitim Sokolskim zbornikom, ki si ga je v resnici že za življenja sam postavil kot mogočni spomenik. V svojih večinoma nepodposanih člankih, v debatah, razpravah in posebej v neizbežnih „prepirih“ je pomirjal duhove s svojim mehkim, tihim tonom, ki nikdar ni ranil, pa je vedno nedvomno zapiral usta kričačem in stvari postavljaj na mesta, s katerih bi jih bilo zelo, zelo težko premakniti.

Skozi dolga desetletja splošne neuravnovešenosti duhov, pa obračanja

suknjičev po vetru je Dušan Dimnik ostal neomajen, trezno opredeljen primer močate značajnosti. Bil je kristjan, ki svoje vernosti ni razkazoval in obnešal na zvon, ki pa ga je vodila premočrtno do ure, ko je že na samem začetku svoje obolelosti, ko na bližnji konec njegovega življenja še mislili nismo, razčistil svoje račune z Bogom v dolgi spovedi in tako vdano čakal svoj poslednji trenutek zemeljskega življenja. Tako premočrtno značajan je vse življenje ostal zvest sokolski ideji. Takšen je bil kot ponosen Slovenec, Jugoslovan in Slova. Tako značajno zvest je ostal idejni imovini Ljotičevega Zbora — do konca. Bil je z njo tako temeljito prežet, da nas je nevsiljivo, kot je znal samo on, presenečal s citati Ljotičevih spisov, ki jih je očitno vse poznal na pamet.

Zato ni slučaj, da je človeka takšnih in tolikšnih značajnih kakovosti življenjska pot v letih presnavljanja slovenske usode lahko pripeljala samo naravnost v Rupnikovo slovensko domobranstvo. Bil je med tistimi prvimi fanti in možmi, ki so korajžno in odkrito zakorakali na spolzke ljubljanske ulice, ker je takoj uvidel, da je slovnsko domobranstvo bila edina realna možnost obrambe pred navalom mednarodnega komunizma, ki je grozil v krvi in ognju izničiti vse človeškega življenja vredne ideale, kakršne je Dušan Dimnik izbral za svoje. Njemu ni bilo težko razbrati, da so vrednote Bog - Narod - Domovina edino odrešujoče, neoporečne in zato nenadomestljive ne samo za slovenski narod, marveč tudi za vsa civilizirana ljudstva sveta.

Natovorjen s takšnimi človečanskimi lastnostmi je Dušan Dimnik skozi hude preizkušnje, odtrgovanja in napore prišel tudi v veliki tuji svet — sam. Brez nikogar svojih, razen domobraskih soborcev. Kaj čuda torej, da se je znašel zopet med prvimi, ko je Vule Rupnik v Argentini začel zbirati preživlele ostanke zgodovinske tragedije slovenskega domobranstva v Društvo slovenskih protikomunističnih borcev. Takoj je dal na razpolago vse svoje sposobnosti kot tehnični urednik in korektor njegovega glasila Vestnik, kar je neutrudno opravljal v nočnih urah počitka po odgovorni službi v državnem vodovodnem podjetju. Spričo njegovih značajnih, miselnih in idejnih kakovosti potem tudi ni bilo mogoče pričakovati ničesar drugega, kot da se je v trenutku, ko so ničeve strasti vseslovensko, vsenarodno društvo borcev — in s tem prvenstveno domobrancev — skušale ponižati na utopično raven strankarsko-politikantskih stremljenj nemudoma opredelil za nedvoumno, jasno in odločno ohranjanje vsenarodne, nadstrankarske, univerzalne ideje, kakršno je slovenskemu domobranstvu vdihnil njegov utanovitelj general Leon Rpnik, in za katero so mučeniške smrti umrli tisoči domobraskih borcev za Bog - Narod - Domovino. Od tistega trenutka do nenadne obolelosti

je polnih trideset let ostalo na okopih neomadeževanega domobranskega poslanstva kot tehnični urednik in korektor revije TABOR, ki bratsko povezuje preživlele pristne domobrance po vseh celinah zemeljske oble. Ko bodo božji mlini, ki meljejo za človešk pojme sicer počasi — pa zelo na drobno —, zdrobili v več ko 50 letih nagradene skladovnice laži o domobranstvu, bodo poštene zgodovinarji na tisočih straneh TABORA odkrili RESNICO, za katero je živel in izgorel tudi naš Dušan Dimnik. To pa bo poleg večne pristnosti obličja božjega, h kateremu se je preselila njegova duša, tudi najlepše, pravično plačilo sveta, ki ga je zapustil.

Brat, soborec Dušan Dimnik, počivaj v miru! Iz bližine svojega Stvarnika v molitvi pripravljaj pot tudi nam domobrancem, ki smo še ostali tu!

Tvoji Taborjani

Ob nenadni izgubi domobranskega poročnika

Ivana Palčiča

iz Kanade — soborca in prijatelja iz 114. čete V. Velikolaškega udarnega bataljona, izražam iskreno sožalje njegovi soprogi, otrokom in vsem sorodnikom.

Namesto cvetja na grob, pa poklanjam v tiskovni sklad Taborja 20 dolarjev.

Vinko Levstik

Poizvedba

Branko Rebozov nas naproša, da objavimo sledečo poizvedbo:

Brat Janez Korbarja iz Slovenije naproša kakršnokoli podatke o svojem bratu. Janez Korbar je bil visokošolec na Rakovniku in prosvetar pri domobrancih. Doma je bil iz Vodice. Izginil je brez sledu. Če je komu kaj znano o njegovi usodi, naj sporoči uredništvu „Tabora“.

Hvala!

Odlomek iz pisma upokojene učiteljice, stare 83 let, ki živi v domu za upokojence.

Hvala za podobice v pismu, ki jih pridno zamenjujem. Žal pa je bil nekaj časa tako slab tečaj, da sem dobila le 90 tolarjev za en dolar; ta teden pa sem že dobila 113 tolarjev.

Sedaj Ti moram napisati dobesedni izvleček iz revije MAG, da boš videla, kako smo upokojenci v časti:

„Upokojenke ste veliko breme državi. Življenjska pot slovenskega moškega je povprečno 65 let, slovenske žene pa naj bi živele povprečno 70 let, a potegnejo bivanje v tuzemstvu do 90. leta starosti. In tako vlečejo penzije državi v škodo, pokojninski sklad pa je zato pred bankrotom. Saj 460.000 upokojencev bremeni pokojninski sklad. Pokojninski sklad bo že ob poletju v takih finančnih zagatah, da jih sam ne bo znal rešiti in reši jih lahko samo čudež.“

Ni čudno, da so nam že dva meseca znižali pokojnine. Mi smo jim res v napoto. V Domu so začeli manjšati obroke. Lepo napredujemo...

Za 14. in 15. maj je bila na Žalah komemoracija. Govoril je Peterle (SKD), v stolnici je bila škofova maša. Cerkev nabito polna in mnogo narodnih noš. Maša je bila za domovino. So tudi oblastniki prišli; razen predsednika države in predsednika vlade. Še vedno je prepad.

Tri dni pred tem praznikom je bil nasproti parlamenta velik kamnit nastavek in na njem tablice vseh morišč po Sloveniji. Pred vsako tablico z napisom je gorela lučka. Ljudje pa so tudi prinašali lučke in jih je bilo ogromno. Na praznik jih ni bilo več, ker je bila tam parada.

17. avgusta 1995

Dragi gospod Anton Matičič!

Naj se Vam predstavim: Sem Tone Gaber, naročen sem na Tabor, rad ga berem in gledam imena naših fantov. Bil sem domobranec in v Vetrinju. Pa so me tedaj izpustili iz seznama, ker sem bil že prestar. Pa mi prihajajo v spomin nekateri od mojih, ki jih še nikoli nisem videl v nobenem seznamu, to so: Jaka Gaber in Janez Gaber (moja dva brata),

Tone Jenko in Joškov iz Moškrinja.

1. Jaka Gaber je bil čevljarški mojster, živel je v Stari Loki, Nemci so ga aretirali kot talca, ga z drugimi ubili in v Begunjah pokopali leta 1942. Dosedaj se ga še nihče ni spomnil.

2. Janez Gaber, poštar, tudi doma iz Trnja (fara Stara Loka), domobranec, vrnjen iz Vetrinja. Mučili so ga v kloštru v Loki in v garah prepeljali na hrib Brezovca nad Trnjem in tam površno pokopali. Nihče ga ne omenja.

3. Tone Jenko (po domače Franconov Tone) edini sin, kmet, pridružil se je domobrancem, šel z njimi v Vetrinje, bil vrnjen, mučen v gradu v Loki, napol mrtev prepeljan na hrib Brezovca, nikoli pokopan. Nihče ga ne omenja. Doma je iz Virloga (Stara Loka).

4. Na istem kraju na Brezovici je pokopan še en domobranec. Ne spomnim se več njegovega imena, rekli smo: Joštov iz Moškrinja.

Hrib Brezovca je nad vasjo Trnje, fara Stara Loka. Tam pokopani ljudje so bili žrtve komunistične krvoločnosti in je možno, da so vse prekrili in pozabili. Prosim, da ta imena objavite, da ne bodo čisto pozabljeni.

Hvala Vam!

Tone Arko

Ali se slovenska zgodovina ponavlja?

Partijo smo imeli vseskozi in se ni nič spremenilo. Imamo pa novo OF (koalicija), imamo nove sokole (Rupel, Hribarjeva, itd.), imamo nove krščanske socialiste (SKD), imamo novega Kocbeka (Peterle), imamo novo Dolomitsko izjavo (koalicijska pogodba), imamo tudi novo Zdenko (Zupančičeva) in imamo, seveda, tudi novega Kardelja (Kučan). Na dnevnem redu so tudi „atentati“, Janša, Petan, Slivnik in tako drug za drugim naprej.

Vendar naj nas to ne vznemirja preveč. Danes komunist nimajo za seboj Stalina in tudi ne Sovjetske zveze. Prav tako nimajo aktivne podpore kompartij po svetu in nimajo Kominterne. Je pa takoj jasno, zakaj si tako želijo nazaj v Jugoslavijo. V njej bi imeli varno zavetje, še posebno od JNA. V samostojni Sloveniji pa tega ni.

Če bo potrebno, bomo Slovenci (novi domobranci?) že sami napravili red.

Bog! Narod! Domovina!

TISKOVNA POROČILA

Predsedstvo RS. Sprejemi pri Kučanu: a) Predstavili so se novi odborniki Narodnega sveta koroških Slovencev. Predsednik Nanti Olip, odbornika Pavel Apovnik in Vladimir Smrtnik. Kučan je uporabil rutinski nasvet: „Če gre za slovenstvo, pustite ob strani stvari, ki ločujejo.“ b) Škofa Urana in A. Štera, NMS v zadevi priprav za prihod papeža. c) Slovaškega predsednika Michal Kovača, ki ga je gostil v Strunjanih. Predsednika sta izmenjala mnenja o odnosih med obema deželama, ki so dobre...

Državni operativni štab za obrambo. Ustanovili so ga tako, mimogrede. Verjetno, ker bi ga javnost odklonila. V tem organu naj bi se zbirali vsi bistveni podatki glede varnosti za RS. Kučan je tak urad vedno hotel imeti pri roki. Za Slovenijo, malo državico, pomeni to odvečno, bogato plačano osebje. Je v bistvu duplikat službe, opazovanja, ki se že nahaja v Obrambnem in Notranjem ministrstvu. Kučan sam ni član DOSO-a. Obvladajo ga Drnovšek, Kacin (100-odstotno poslušen Kučanu), grupa pravovernih. Edina izjema je A. Šter, krščanski demokrat.

Danilo Slivnik o Kučanu. Milan Kučan sedaj govori, da je že 1990 vedel, da se bomo osamosvojili. V resnici pa je še decembra 1991 zatrjeval, da se mu zdi 23. december 1991 povsem nerazumen datum za plebiscit (prezgoden, op. p.). V tej zvezi Slivnik: J. Školjč je godrnjal nad uporom Slovencev JLA. Najbolj sta nasprotovala samostojnosti Franco Juri in Jaša Zlobec, ki pa sta se potem hitro spravila v diplomacijo (denar!, op. p.). Kučan je stalno na TV, kot južni predsedniki. Nihče se ga ne upa vprašati kaj resnega, kot da bi se ga vsi bali. Na TV je priznal, da bo, če bo treba, ustanovil svojo stranko. Po Slivniku bo to storil, če bo zračunal, da bodo komunisti LDS, ZL in on dobili vsaj 5 do 10% več glasov. Gre za absolutno večino 1996!

Janez Janša o Kučanu. Kučan je kršil ustavo ker je 1992 nekajkrat sklical svet za obrambo, ki ga po ustavi ni bilo več. Zagovarja določene politične opcije, recimo za kandidata ljubljanskega župana. To je v nasprotju z ustavnimi pooblastili, ko mora biti nadstrankarski. Komentar: Najbolj strankarski izpade Kučan, ko hvali partizane samo kot NOB-ejceve in obrekuje opozicijo 41-45 partiji kot kolaborante. Po Janši je Kučan nedvomno šef centra moči, organizacije...

Menjava. Zdenka Roterja, Kučana desna roka, častnika Ozne, preganjalca duhovnikov, je nadomestila Spomenka Hribar. Ta Kučanu sedaj piše govore. Slaba izbira, je preveč poznana!

Kučanova spretnost. Kučan se krčevito bori za oblast. Razlogi: strah pred pregonom za grehe KPS (ZKS-ZDLS), katero je vodil. Pohlep za čast uživa v protokolu, častni straži itd. Za nevarnega tekmeča smatra J. Janšo. Skuša ga onemogočiti, toda ne napada ali kritizira direktno. Lahko bi se opekkel, oškodoval, ker bi ga Janša v osebni debati, osebni konfrontaciji, verjetno položil. Kučan uporabi Spomenko Hribar, župana D. Rupla, J. Kacina in zgleda celo D. Zupana, ki gladovno stavka pred samimi vrati Janševe SDSS. Kučanu je v tej spretnosti podoben Drnovšek, mogoče je celo boljši, ker ne zastopa, ne zagovarja vedno in povsod levice, partizanov, nomenklature. Oba M. K. in J. D. sta v silnih težavah čim pride do očitka lastninjenja, protokolarni vili za 10% njihove vrednosti. Pravega zagovora, povračilo obeh stavb ali doplačilo 90% verjetno ne bo.

Vrednostna lestvica. Po MAG-u je lestvica oseb, ki so najbolj vplivale na javno mnenje: 1. Janez Janša, 2. Dr. J. Pučnik, 3. Marjan Podobnik, 4. Lojze Peterle, 5. Iva Hvalica, 6. Dr. J. Podobnik, 11. Vitomil Gros, 17. Milan Kučan.

Notranja politika RS. Obrambni minister Jelko Kacin je praktično nadomestil vse nesigurne (z vidika levice) osebe, civilne in vojaške, 370 po številu. Vojska je postala domena leve garniture. Na vrsto je prišel sedaj Albin Gutman, načelnik generalštaba. Kacin ga je na svojo roko hotel odstaviti. Razburjenje je bilo veliko, po intervenciji Drnovška zamenjave zaenkrat ne bo. Gutmanova biografija je skromna. Na Kosovem je vodil slovenske specialce, v desetdnevni vojni na Dolenjskem se ni držal dobro, nima profesionalne častniške izobrazbe!

Orožje. Prišlo je na dan, da je Argentina poslala ogromne količine orožja Hrvaški. Vse pošiljke so šle preko RS. Začuda RS teh uslug ne zna unovčiti.

Proslava neodvisnosti. Še vedno razburja duhove. Izžvižganje Kučana in Rupla je bilo nekaj novega. S tem morata oba politika v bodoče računati, gotovo bosta manj javno nastopala. Janša je zdaleka boljše govoril in nastopal. Govoril je zadnji in je pozval ljudi k enominutnem molku, tako je Kučan moral vstati. Tak poziv so ravno pričakovali od Kučana. Janšev talent, sposobnost in nevarnost, da bo 1996 na volitvah uspel, postaja dejstvo. Najbolj se je razburjala Spomenka Hribovšek („Videli smo zasnutek neofašizma“). Argument seveda ne more prodreti,

zgovarja se na organizirano navdušenje ljudstva, na očitek podelitve družbenih stanovanjsamo enim, na vrnjena odlikovanja (kako upravičeno, op. p.), na trda stališča do hrvaške-slovenske meje, češ da zaostruje odnose (neumnost, op. p.) itd. Očividno zgubljanje živcev, ko gledajo prodor in priljubljenost enega izmed rednih dobrih, poštenih politikov s stranko, ki ima dobro začrtan program, platformo, v kateri pač za razne privilegije nomenklature ni prostora.

Nacionalni program. Država bo gradila neprofitna stanovanja. 1994 komaj 500, velika revščina. Ne razumejo, ne vedo, da je jamstvo za številna in poceni stanovanja privatni sektor s prostimi cenami.

Vstop v EZ. Drnovšek je izjavil, da bo RS izpolnila vse pogoje za pridruženo članstvo (nepremičnine tujcem!). Podrobni pogoji za vstop v Evropsko zvezo še niso znani. Imamo pa alternative, članstvo v EFTA, CEFTA in WTO. Pristop za vsako ceno ne pride v poštev.

Nesreče obrambnih helikopterjev. Dvakrat so presekali električne napeljave, vendar so se v zadnjem momentu ujeli. Oblasti so nesreče zamolčale.

Rop stoletja. Pri lastninskem preoblikovanju je Agencija za plačilni promet, nadziranje in informiranje (najvišje instanca za gospodarske delikte!) ugotovila pri 436 podjetjih (2/3 kontroliranih!) oškodovane družbene lastnine za 450 milijonov dolarjev. SLS (Slovenska ljudska stranka) je sklicala izredno sejo državnega zbora. Namen je bil izdelati in odobriti vse mere, da se ta škoda povrne in bodoča prepreči. Levičarski parlament je zboroval, toda ukrepov, da bi se ustavila kraja, niso odobrili. Pri sejanju se je ugotovilo, da slovenska podjetja v tujini ostajajo tajnost, nepristopna, kot da jih ne bi bilo. Komentar: Kontrola poslovanja, dobička, izgube, stroškov je ob stanju preprečene kontrole podružnic v tujini nemogoča.

Avtoceste. 19 km od Razdrtega proti Trstu je dano v promet. Na vseh predvidenih odsekih se dela naprej. Kmetje grozijo s silo, ker jim plačajo malo in povsem diktatorsko. Problem je vzdrževanje cest, predvsem mostov. Bilo je grajeno nemarno. Popravilo viadukta Ravbarkomanda bo stalo 6 milijonov dolarjev. Promet Ljubljana - Postojna bo omejen na eno proge dve leti! Spričo pomanjkanja denarja stoji modernizacija železnic. Nevarnost, da bosta Madžarska in Avstrija prevzeli večji del tega prometa, je velika.

Tajne službe. Delajo slabo. Vlom v veleposlaništvo v Washingtonu

niso odkrile 2 meseca. Hrvatje črpajo na meji s Prekmurjem novo odkriti plin. Če je bila količina velika, bi se splačalo vrtati na Lendanvski strani. Naši niso v stanju odkriti te „tajnosti“. Vsa praksa 50 let je bila zaman.

Pandur. Tank, ki naj bi ga izdelovali v RS. Ko so porabili 4 milijone dolarjev so odkrili, da se ne izplača. Kupcev ni bilo.

Domobranske spominske plošče. Zenkrat vsebujejo 7.392 oseb, vsi vojaki razen 1.147. Te plošče, poleg obeležja v Teharjah in Rogu, ter financirane od države, so zgovorne priče častne borbe proti terorju partije. Nedovoljeni kolaboraciji in izdajstvu zgodovina ni nikdar postavljala spomenikov.

Janez Drnovšek, tako opozarja SLS (Slovenska ljudska stranka), se vtika v stvari, ki so domena parlamenta. To ni demokracija, to so začetki nove diktature, zaenkrat še brez represije opozicije.

Vojska se pritožuje. Kacinovi častniki in počastniki bojne enote II. Bistrica iz Postojne se pritožuje nad nizkimi plačami. Za 300 mesečni ur dobe samo 174 plačanih. Pritožba je končala na mizi varuha človekovih pravic Ivana Bizjaka.

L. Oberster, ameriški kongresnik, velik simpatizer partizanov, je bil svečano sprejet po novem režimu. Isto velja za napredne slovenske razumnike posebno iz ZDA. Ti so počaščeni, pogoščeni to pot v okviru nove „demokracije“.

Televizija. Kljub novemu direktorju Žarku Petanu, nekomunistu, demokratu, ostaja politično v levih vodah. To je posebno razvidno o izraženih (kolaboracija) pogledih do politične opozicije komunizmu. TV ima velike izgube (do 2 milijonov dol. na mesec). Rešitev iščejo v povišani pristojbini in zmanjšanju programov. Po tej liniji sta prizadeti obe manjšini (madžarska in italijanska), ki so jim okrnili neke oddaje.

Državi svet. Predsednik dr. Ivan Kristan se je izkazal za nesposobnega. Velik levičar, časti in povzdiguje partizane in blati njihove žrtve. V teku dveh let in pol je Svet vložil 21 vetov na novo zakonodajo, pri štirih je začasno uspel. Sprožil je 7 ustavnih sporov. S Kristanom ali brez njega, je odprto vprašanje, zakaj Svet sploh imamo.

Grobovi nemških vojakov. V Kranju so med vojno pokopavali nemške vojake. Pripeljali so jih iz 22 dežel. Od 800 pokopanih je tudi 50 Slovencev (prisilno mobilizirani). Ko so letos preurejani te grobove, je prišlo do velikih škandalov. Prekop je bil primitiven, svojcev niso vprašali, če imajo kake želje. Župan Vitomil Gros je interveniral.

Nova Gorica. Precej spora je vzbudila kampanja nekih prebivalcev. Radi bi celo področje Nove Gorice in okoliških vasi preimenovali v Gorico. To bi utvarilo čudni položaj z mestom na italijanski strani. Bolj pozitivno za Novo Gorico je načrt podiplomske šole o znanosti o okolju. To bi lahko bil začetek tretje slovenske univerze!

Levi sokoli. Sociolog Veljko Rus ob premišljevanju obnove Sokola zagovarja levo usmerjenost Sokolov. Po Rusu so se levi Sokoli 1941 odločili za pravo pot. Prava pot naj bi seveda bila NOB, o izdaji teh Sokolov, njihovi službi, revoluciji prof. V. Rus ne ve ničesar. Tak vrhunski levi Sokol je Z. Polič, ki je kot minister podpisal odlok o zrvnanju grobov Natlačena, Ehrlicha. Prave Sokole je sram! Je to ona prava pot! V. Rus tudi kritizira intelektualce, univerzitetne profesorje, ki se politično angažirajo. Tipična komunistična taktika, sedaj ko so na oblasti, naj se ljudje drže izven dnevne politike. Pri vsem tem je tak „nasvet“ univerzitetnega profesorja nesmisel. Edina omejitev, vsem razumljiva, je strankarska politika v šolski dvorani. V istem smislu očita V. Rus strankam preveliko moč.

Družbeni razvoj v RS.

a) Ocenjevanje korupcije v svetovnem merilu (10 najmanj — 0 največ). Nova Zelandija 9.55, Danska 9.32, Finska 9.12, Kanada, Švedska 8.87, Nemčija 8.14, Avstrija 7.13, Argentina 5.24, Madžarska 4.12, Italija 2.99, Rdeča Kitajska 2.16. Kam bi postavili Slovenijo. Med Madžarsko in Italijo.

b) Ludwig Gruden, knojevec, sedaj v Nemčiji piše v Delu: „Stražil sem v Št. Vidu. Ko je prišel Ribičič, nas je knojevce vprašal, kdo še ni ubil človeka. Jesenice: Pijani udbovci so prišli pretepat ujetnika, poveljnik je vpil na zapornika, ga zgrabil za vrat in ga zadušil.“

c) Dr. Janez Jerovšek: „Občutek strahu je še vedno prisoten na Univerzi in Akademiji SAZU.“ D. Malenšek, Delo, 22. julija: „Oblast še vedno prireja simpozije, kjer se opravičuje enoumje, Univerza in Akademija sta še vedno leglo pravovernih.“ Edvard Kocbek je napisal, ko mu niso upali čestitati za Prešernovo nagrado: „Videl sem kronično posranost slovenskega intelektualca.“ Komentar: tak posranec je bil tudi Kocbek. Niti za eno samo žrtev 1941/46 ni upal posredovati. Pred terorjem rdečih je klecnil. Gornje je lep pouk za novi značaj Slovencev, rezultat NOB-a.

č) G. Kušlan je v pismu bralcev v Delu največji kritik politične opozicije iz l. 1941/45. Na Vinka Levstika ščuva maščevanje prizadetih. Naslov in telefon g. Kušlana se ne da dobiti, bajé živi v samotnem gozdu sam... (Delo, 22. julija, E. Tomas).

d) Nemci in DDR nomenklatura, zločinci. Anketa: naj se napravi črta nad preteklostjo (1990 - 23%, 1995 - 54%); odgovornost za zločine se mora najprej razčistiti (1990 - 73%, 1995 - 42%). Nemci so pred sodišče postavili nekaj desetih visokih funkcionarjev iz DDR. Večinoma so bili oproščeni kazenske odgovornosti, bile pa so izjeme kot šef njihove tajne policije.

e) V RS se splošno govori o Balkanu, o balkanskih narodih, o Bizancu kot nekaj manjvrednega. To je izrazit jezik fašizma! O likvidaciji, genocidu naših ciganov (stoodstotna fašistična akcija) v okviru NOB-a niti besede!

f) Slovenski nesmisli in paradoksi. Ptujski sodnik je obsodil na 17 dni zapora Marijo Žmavc, ker je pozabila oddati davčno napoved za leto 1993. Za protipravno lastninjenje v višini 450 milijonov dolarjev pa sta zaenkrat po letih preiskovanja predani dve ovadbi, sodbe pa še ni...

g) Eden največjih aktov primitivizma se je zgodil v Rogu. Kažipoti, obeležja naše največje narodne tragedije so oskrunjena z oznakami narobe postavljenih kljukastih križev. Bolj kot na dediče borcev kaže ta akcija na neonaciste, obrite. To počnejo na judovskih grobiščih.

Stranke v RS. Po političnem ključu, ali še slabše (v korist levece) bodo kmalu imenovani novi veleposlaniki. Matjaž Jančar bi šel v Avstralijo. Slovenci tam protestirajo ker je bil predsednik SIM. Napovedujejo proteste! Dr. P. Vencelj, dosedaj šef urada za Slovence po svetu (tam ni mogel nič bistvenega narediti, o. p.), bi šel v Bonn, Nemčija. Dr. J. Žgajnar pa v Argentino.

Volilna zakonodaja pride takoj na vrsto jeseni. Novi zakon se bo spoprijel z: a) koliko odstotkov je potrebnih, da stranka vstopi v parlament, 3 - 5%? - po tem ključu neodvisen kandidat sploh ne pride v parlament, kar je edinstveno; b) bodo nacionalne liste odpravljene? - po listi postanejo poslanci po strankini selekciji brez direktne izvolitve; c) bodo izseljenci volili potom volilnih list po predstavništvih ali se bo ponovila farsa iz 1992, ko smo volili po pošti, kar sploh ni funkcioniralo?

Katoličani o novi levici. F. Feltrin, „Slovenec“, 29. julija: „Levica blati desnico, da je nesocialna in nazadnjaška. Levica danes odkrito deluje proti Cerkvi, moti jo njena množičnost. Poudarjam, da je papežev obisk preuranjen, zdajšnje početje komunističnih oblastnikov je zanj žaljivo.“ In še citira politika 31. decembra 1991 na Bledu: „Uničiti moramo Demos in drugo leto odstaviti predsednika vlade (se je zgodilo!), Slovincem pa moramo nasuti toliko klerikalizma, da bodo po njem bruhal. Tako bodo Cerkev zasovražili.“

SDSS je objavila vlado v senci. Med zanimivimi sposobnimi člani naj bi bili eventualni ministri: zunanji Marcel Koprol, obrambni Tone Krkovič, notranji dr. M. Brejc, finančni Rosana Logar, gospodarski M. Vidmar, za znanost dr. J. Jerovšek. SDSS postaja po nemajhni zaslugi treznega, sposobnega in karizmatičnega J. Janša kandidat za relativno najmočnejšo stranko. Možna, nujna kombinacija bi bila stoodstotno sodelovanje pred in po volitvah z SLS. Ta zadnja ima veliko dobrih kandidatov (oba Podobnika, itd.) za ministre. V dvoje bi SLS in SDSS imeli lahko delo.

SKD, L. Peterle. Na občinskih volitvah je uspela. Na državnih bo drugače. Moti vztrajanje v koaliciji, kjer so popustili v načelnih zadevah in poberejo kake drobtine. Več bi dosegli v opoziciji, pritisk na vlado bi bil nevzdržen! Ko se bliža dan volitev se ob prvi resni konfrontaciji z LDS in ZL lahko pričakuje odstop. Bo to zadostovalo? Komaj, ker bi SKD sodelovala z opozicijo pred volitvami, noče se pa vezati na povolitivno dobo. To pa pomeni veliko možnost preživetja levice, Kučana, Rupla itd. za nadaljnja štiri leta.

Cerkev v RS. Msgr. Vinko Žakelj iz Belgije, je bil letos glavni govornik na Slovenskem dnevu v Torontu. Nadaljeval je z nastopom v Št. Joštu (50 let mašništva) 16. julija. Krasno je povedal: „Resnica je samo ena in neizmerno trdoživa. Moreš jo teptati, zasramovati, smešiti. Nič ne pomaga.“

Prošnja matere

Spomlad je bila, vse je bilo v prebujenju. Čudovit je bil pogled po dragomerški kotlini. Po polju in okrog je bilo v zelenju. Okna kmečkih hiš pa so že krasili rdeči nageljni — mesec maj je bil tu.

Dolgo je že od tega. Na vasi so že petrolejke ugasnile. Mir je zavladal. Oče pa je hodil po hiši sem ter tja — petrolejka je pojemala. Nestrpen je bil, dokler ni zaslišal jok iz kamrice, ustnice so se nasmehnile. Stopil je v kamrico vesel — rodil se mu je sin. Ko pa je zazvonilo pri cerkvi sv. Lovrenca zjutraj, se je novica hitro razširila o novorojencu.

Res, dolgo časa je od takrat. Kako sem skrbela, da sem te vzgajala v ljubezni. Spominjam se še dobro, ko si shodil, da sem morala biti vedno za teboj. Ko sem na njivi okopavala, sem bila tako zamaknjena v delo, da nisem opazila, da si mi zginitil izpred oči. Kako veliko skrb si mi napravil.

Iskala sem te vsepovsod, tudi do vodnjaka sem šla in te klicala. Glasu pa ni bilo.

Ponovno sem šla na njivo in gledala okrog — opazila sem te, kako si bil skrit za fižolovem drogu, ki se je že precej visoko dvigal. Stopila sem k tebi, nisem vedela, kaj naj napravim, ali se hudujem ali veselim. Prijela sem te in dvignila v naročje — tvoje vprašujoče oči pa so gledale tako milo, da so mi prišle solze v oči. Na ustnicah pa je bilo slišati: otrok moj!

Ostala sem sama. Tudi oče me je zapustil. Tam v kotu pod križem premišlujem, kako je bilo lepo. Saj si tudi ti odšel z mislijo, da se v nekaj dneh vrneš. Sedaj pa je minulo že pet desetletij, pa ni glasu od tebe.

Spominjam se še dobro, ko si mi natrgal tam ob potoku Malensca, zvončke, trobentice in šmarnice, in mi jih prinesel za materinski dan — od takrat pa ni več teh cvetic in tudi tebe ni. Spraševala sem vsepovsod, pa naletela na gluha ušesa, vedno so bili izgovori, da kmalu prideš. Sedaj pa sem stara, misli so pa vedno pri tebi — rodila sem te in dala življenje.

O mati, mamica, nič ne žaluj, saj tudi ti kmalu prideš in bomo vsi trije združeni v objemu. V domovini, ne daleč od tebe, počivam v temnem gozdu. V grobu, kjer počivam, v ljubezni in veselju pričakujem tvojega snidenja.

Na dvorišču pa je zapel petelin, znamenje, da se dani. Mati se je zbudila iz sna — imela je privid, da se je golob iz zvonika sv. Lovrenca dvignil in odletel tja v temni gozd in obstal. O, zdaj vem, kje si, sin moj. Veselje se je porajalo v njej — umirila se je njena notranjost!

Tabor DSPB - S.V.

Postopek za vpis mrtvih domobrancev, ki niso še vpisani v matično knjigo

V Uradnem listu Republike Slovenije (RS) št. 28/95 z dne 26/5/95 je objavljen postopek, ki ga je predhodno odobril državni zbor, za vpis tisočev domobrancev in drugih, ki so umrli oz. bili pobiti med vojno ali neposredno po koncu druge svetovne vojne in niso vpisani v matičnih knjigah upravnih enot RS. Postopek vodi Ministrstvo za notranje zadeve

(minister Andrej Šter in sodelavci, ki so pripravili zakon).

Postopek vpisa v matično knjigo umrlih je poenostavljen zato, da bi se čimprej in uspešno uredil status umrlih domobrancev.

Legitimacija

Predlog za uvedbo postopka lahko vložijo svojci umrle osebe. Med svojece, ki lahko predlagajo postopek, je vključen katerikoli sorodnik v krvnem sorodstvu ne glede na stopnjo sorodstva, kakor tudi svojec po svaštvu in tudi v primeru, če predlagatelj ni državljan Republike Slovenije.

Proces

V Sloveniji vlogo lahko vloži stranka osebno s tem, da se zgledi na upravni enoti, ki je dolžna sprejeti vlogo. To lahko opravi pooblaščenec v imenu sorodnikov.

V tujini to uredi diplomatsko konzularno predstavništvo RS. Na konzularnem uradu imamo obrazce, ki jih bomo posredovali strankam. Obrazci vsebujejo podatke o predlagatelju, o osebi, katere smrt boste ugotavljali, ter o dokazih, s katerimi bo predlagatelj verjetno dokazal obstoj smrti.

Uporaba obrazca ni obvezna, je pa zaradi enotnega izvajanja postopkov priporočljiva.

Krajevna pristojnost

Za uvedbo postopka, izdajo odločbe ter vpis smrti je pristojna krajevna upravna enota po kraju zadnjega stalnega bivanja umrle osebe. Če pa leto ni znano, po njenem rojstnem kraju.

Predlagatelj je dolžan predhodno preveriti, ali je morda dotična oseba že vpisana za umrlo.

Ustna izjava

Dokaz smrti predlagatelj lahko javi ustno, vendar to mora biti vpisano v zapisnik krajevne uprave.

Čas in kraj smrti

Upoštevajoč časovno oddaljenost dogodkov in objektivne okoliščine,

bo le v redkih primerih mogoče ugotoviti točen čas smrti ter kraj, zato je dopustno, da se vpiše le mesec in/ali leto smrti, brez podatkov o kraju smrti.

Izdaja odločbe

Krajevni urad je po končanem postopku dolžan izdati odločbo o ugotovitvi smrti zaradi njenega vpis v matično knjigo umrlih, predlagatelju pa izdati izpisek iz matične knjige umrlih.

Takse

Vloga in odločba sta na podlagi izrečnega zakonskega določila prosti plačila upravne takse.

Termin za vpis

Zakon je uveljaven za dobo pet let in ne bo podaljšan. Podrobnejša navodila in obrazec dobite na konzularnem uradu:

H. Consulate Republic of Slovenia
1111 Chester Ave., - Park Plaza Bldg.
Cleveland, Ohio 44114
Tel. (216)589-9220; Faks: (216) 589-9210

dr. Karl Bonutti
častni konzul

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Slovensko jubilejno leto 1995: Kot pod križem v Kočevskem rogu, je na grobiščih žrtev pošastne komunistične revolucije širom Slovenije gorelo tisoče in tisoče lučk v hvaležen spomin mučencev za BOGA - NAROD - DOMOVINO.

DAROVALI SO

ZA TISKOVNI SKLAD

V spomin pok. moža Toneta

Emilija Šaliher 25

Franc Zrimšek 5

Frank Koščak 10

Jože Kastelic 13

Jože Pust 10

Rudi Resnik 10

Anica Kokelj 35

Alojz Platnar 5

Ivan Kastelic 5

Franc Kreže 2

Frančiška Kavčič 5

Jože Koželj 30

V spomin pok. domobranca

Ivana Belaja in pok.

prijatelje Janez Bančič 25

Marica Juha 5

Franc Kus 5

Jože Koželj 5

Društvo Tabor, Toronto 800

Anton Seljak 10

N. N., zbrani na pikniku

pri Poldu Omahnu 215

Lojze Lobe 100

Dr. Tine Meršol M. D. 100

Marija Sladič 50

Silvija Sivec 30

Nace Omahen 20

Toni Vogel 20

Frenk Urankar 20

Vera Žnidaršič

ob smrti Jožeta Laha st. 20

Rudi Merc 15

Vili Bitenc 10

Dr. Stanko Kociper

v spomin na pok.

Dušana Dimnika 100

Rev. Ciril Turk 50

Milan Boc *v spom. na*

pok. dr. Luskarja 50

Vinko Levstik, Gorica

v spomin Palčiča 20

ZA ROŽMANOV DOM

Franc Kraljič 35

Vili Zadnikar 100

Jelka-Ciril Pfeifer

ob smrti Vili Pogačnika 25

ob smrti Janeza Suhadolnika 25

ZA RAZISKAVANJE

POVOJNIH POBOJEV

Jože Kastelic 12

VSEBINA

1995	309
Slava generalu Rupniku - <i>Slavko Skoberne</i>	310
Triumf in tišina - <i>P. B.</i>	315
SLOVENIJA — turistični vodič - <i>Tone Podgorc</i>	319
Ilegala v Ljubljani v času stalinistične revolucije v letih 1941-1945 - <i>Preživela priča</i>	322
50 let pozneje... - <i>Nace Frančič</i>	325
Lali se spominja - <i>Lali</i>	326
MNENJA IN VRENJA: Popravek in dopolnitev k „Pošastni legendi“ - <i>France Krištof</i>	330
NAŠI MOŽJE	333
NAŠI MRTVI	338
IZ PISEM	345
Ali se slovenska zgodovina ponavlja - <i>Tone Arko</i>	346
Tiskovna poročila - <i>dr. Peter Urbanc</i>	347
Prošnja matere	353
Postopek za vpis mrtvih domobrancev, ki še niso vpisani v matično knjigo	354
DAROVALI SO	III

Hurlingham
Sucursal
Correo
Argentino
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 1596

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2619